

Rapport

Verenigingsmonitor Lelystad 2025

Verenigingsmonitor Lelystad 2025

In opdracht van Sportbedrijf Lelystad

Mulier Instituut

Petra Schep

Janine van Kalmthout

Voor meer informatie kunt u contact
opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, 22 augustus 2025

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding:
auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder
toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Lelystad 2025

1	Inleiding	6
1.1	De vitaliteitsindex	6
1.2	Dataverzameling	6
2	Organisatiekracht	8
2.1	Organisatiekracht verenigingen	8
2.2	Leden	10
2.3	Kader	12
2.4	Beleid	15
2.5	Financiën	19
2.6	Accommodatie	21
3	Maatschappelijke oriëntatie	23
3.1	Maatschappelijke oriëntatie verenigingen	23
3.2	Samenwerking	25
3.3	Aanbod	27
3.4	Maatschappelijke betrokkenheid	29
4	Vitaliteitsindex	31
4.1	Vitale en krachtige verenigingen	31
4.2	Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen	32
4.3	Ontwikkeling vitaliteit	32
5	Nationaal Sportakkoord	33
5.1	Vaardig in bewegen	33
5.2	Sociaal veilige sportomgeving	34
5.3	Specifieke doelgroepen	36
5.4	Duurzaamheid	37
6	Conclusie en aanbevelingen	39
6.1	Organisatiekracht	39
6.2	Maatschappelijke oriëntatie	40
6.3	Vitaliteit	40
6.4	Nationaal Sportakkoord	41
6.5	Aanbevelingen	42
	Bijlage 1 - Methodiek	45
	Bijlage 2 - Responsoverzicht	47

Inleiding

Met deze verenigingsmonitor brengen we de vitaliteit van sportverenigingen in de gemeente Lelystad in kaart. Zo kan de gemeente op de lange termijn een duurzaam beleid voor sportverenigingen voeren.

De verenigingsmonitor geeft inzicht in het functioneren van sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen in de toekomst. De resultaten van dit onderzoek vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de sportverenigingen in Lelystad kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen.

De resultaten kunnen Sportbedrijf Lelystad helpen bij het optimaliseren van de dienstverlening en kunnen dienen als een middel om het gesprek met de verenigingen aan te gaan.

1.1 De vitaliteitsindex

Voor deze verenigingsmonitor hebben we aansluiting gezocht bij de vitaliteitsindex van de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. Hierbij is aandacht voor de kernthema's: ledenbestand, ervaren problemen, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze thema's bepalen mede de vitaliteit van sportverenigingen.

Daarbij is het basismodel vitale sportclubs het uitgangspunt.¹ De vitaliteit bepalen we op basis van de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen. In bijlage 1 staat hier meer over.

1.2 Dataverzameling

De verenigingsmonitor hebben we afgenomen in de vorm van een webenquête. Sportbedrijf Lelystad heeft in samenwerking met het Mulier Instituut 68 sportverenigingen in Lelystad voor dit onderzoek uitgenodigd. De dataverzameling vond plaats van 6 mei t/m 9 juli 2025. We hebben de resultaten van 38 sportverenigingen geanalyseerd, een nettorespons van 56 procent.

Op basis van de grootte van de verenigingen (aantal leden) vormt de steekproef geen goede afspiegeling van de sportverenigingen in de gemeente Lelystad. De kleine sportverenigingen (≤ 100 leden) zijn ondervertegenwoordigd in de steekproef. De middelgrote (101 t/m 250 leden) en grote sportverenigingen (> 250 leden) zijn licht oververtegenwoordigd.

¹ Lucassen, J., & Van Kalmthout, J. (2015). *Vitale clubs voor sport en samenleving*. Mulier Instituut.

De verhouding binnen- en buitensportverenigingen in de steekproef is gelijk aan die van de binnen- en buitensport in Lelystad en vormt dus wel een goede afspiegeling. De volledige responsanalyse staat in bijlage 2 ([tabel B2.1](#) en [tabel B2.2](#)).

De resultaten in dit rapport zijn gebaseerd op de sportverenigingen die de verenigingsmonitor hebben ingevuld. Ze zijn niet per definitie te generaliseren naar alle sportverenigingen in Lelystad. Houd hier rekening mee bij het lezen en interpreteren van de resultaten.

In 2022 heeft het Mulier Instituut een eerste verenigingsmonitor afgenomen onder sportverenigingen in Lelystad. Toen bestond de steekproef uit 39 verenigingen. 26 verenigingen hebben zowel in 2022 als in 2025 de verenigingsmonitor ingevuld (68% van de responsgroep).

De steekproeven van de verenigingsmonitoren uit 2022 en 2025 zijn niet helemaal met elkaar te vergelijken ([tabel B2.3](#) en [tabel B2.4](#) in bijlage 2). In 2025 zitten er in verhouding meer binnensportverenigingen in de steekproef dan in 2022. Ook zijn in 2025 naar verhouding meer kleine verenigingen aanwezig in de steekproef dan in 2022.

De resultaten uit beide jaren zijn niet direct vergelijkbaar. De eventuele verschillen tussen de jaren worden deels bepaald door de aanwezigheid van een aantal 'nieuwe' verenigingen in dit onderzoek. We zijn daarom wat terughoudend met het vergelijken van de beide monitoren. Je kunt niet zomaar spreken van een ontwikkeling.

De cijfers in de figuren en tabellen ronden we af op hele getallen. Het kan daardoor in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent.

Leeswijzer

Op de volgende pagina's presenteren we de resultaten op het gebied van organisatiekracht (hoofdstuk 2), maatschappelijke oriëntatie (hoofdstuk 3), vitaliteit (hoofdstuk 4) en het Nationaal Sportakkoord (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 6 sluiten we af met de conclusie en aanbevelingen.

Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In dit hoofdstuk bespreken we de organisatiekracht van de sportverenigingen in Lelystad.

In paragraaf 2.1 beschrijven we de resultaten voor organisatiekracht als geheel. In de paragrafen 2.2 t/m 2.6 lichten we de scores per criterium van organisatiekracht toe: leden, kader, beleid, financiën en accommodatie.

2.1 Organisatiekracht verenigingen

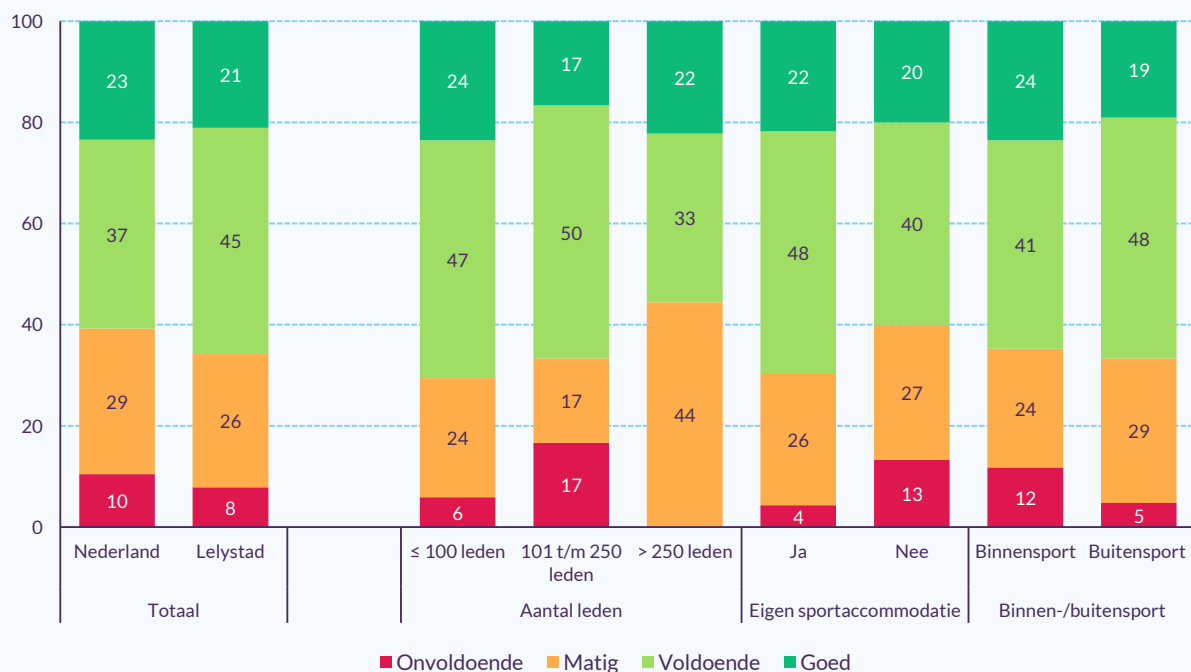
Twee derde verenigingen organisatiekrachtig

66 procent van de sportverenigingen scoort voldoende tot goed op de index organisatiekracht ([figuur 2.1](#)). Deze verenigingen zijn in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. De sportverenigingen in dit onderzoek scoren hiermee hoger dan het landelijke gemiddelde: in heel Nederland scoort 60 procent van de verenigingen voldoende of goed.

Figuur 2.1

Organisatiekracht sportverenigingen Lelystad

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Een kwart van de verenigingen (26%) scoort matig en een klein deel (8%) scoort onvoldoende op organisatiekracht. De grote sportverenigingen (>250 leden) scoren iets lager dan de middelgrote (101 t/m 250 leden) en kleine (≤ 100 leden). Toch is er geen enkele grote sportvereniging die onvoldoende scoort op organisatiekracht, terwijl dit bij de middelgrote en kleine verenigingen wel het geval is.

Verenigingen met een eigen sportaccommodatie scoren gemiddeld beter dan verenigingen zonder eigen accommodatie (70% vs. 60% voldoende tot goed). Binnen- en buitensportverenigingen scoren nagenoeg gelijk op de index organisatiekracht (67% vs. 65% voldoende tot goed).

Beleid en accommodatie grootste aandachtspunten

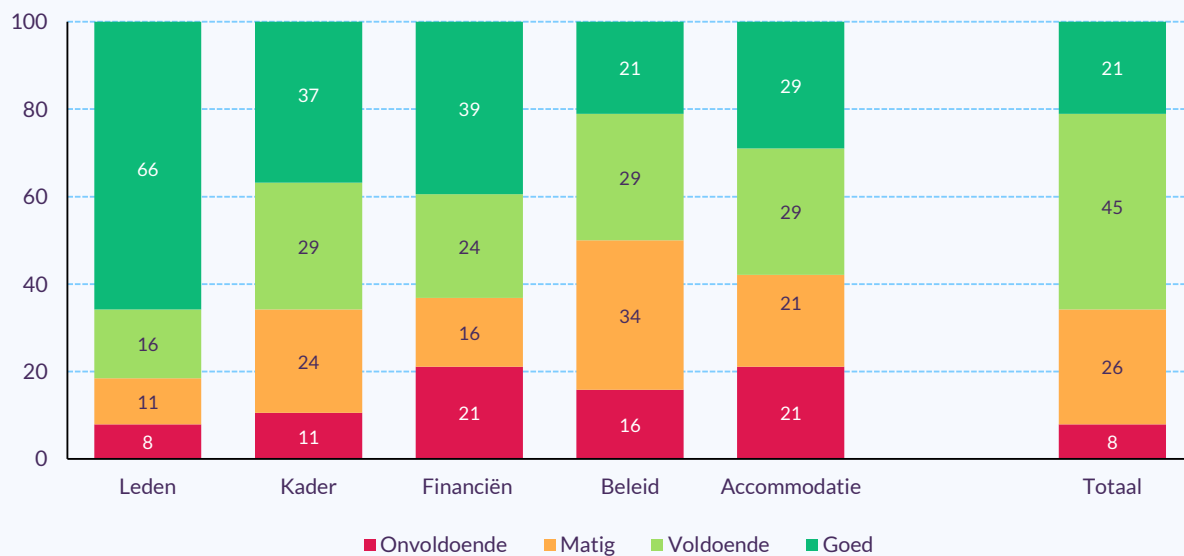
Binnen de index organisatiekracht scoren de sportverenigingen het laagst op het criterium beleid ([figuur 2.2](#)). De helft van de verenigingen (50%) scoort hierop voldoende of goed. Dit is iets lager dan landelijk (54% voldoende of goed). Grote sportverenigingen scoren vaker hoog op beleid dan middelgrote en kleine verenigingen (niet in figuur). 16 procent van de verenigingen scoort onvoldoende. In paragraaf 2.4 lichten we de resultaten op het criterium beleid nader toe.

Een ander aandachtspunt is accommodatie. Ongeveer drie op de vijf verenigingen (58%) scoren voldoende of goed op dit criterium. Dit is lager dan landelijk (68%). Binnensportverenigingen scoren iets vaker goed of voldoende dan buitensportverenigingen (64% vs. 53%). Een op de vijf verenigingen (21%) scoort onvoldoende. In paragraaf 2.6 gaan we verder in op het criterium accommodatie.

Figuur 2.2

Verdeling scores sportverenigingen op criteria organisatiekracht

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

De sportverenigingen in dit onderzoek scoren het hoogst op het criterium leden. Vier op de vijf verenigingen (82%) scoren hierop voldoende of goed. Dit is vergelijkbaar met landelijk (81%). Grote verenigingen scoren iets hoger op leden dan kleine verenigingen (niet in figuur). Op het criterium leden scoren slechts drie verenigingen (8%) onvoldoende. In paragraaf 2.2 lichten we de resultaten op het onderdeel leden nader toe.

Op de criteria kader en financiën scoort ongeveer twee derde van de verenigingen voldoende of goed (respectievelijk 66% en 63%). Dit is allebei hoger dan landelijk (54% kader en 60% financiën). Verenigingen met een eigen accommodatie scoren relatief hoger op financiën dan verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur). Bij kader is dit andersom. Ook scoren kleine verenigingen beter op kader dan grote en middelgrote verenigingen. In de paragrafen 2.3 en 2.5 geven we de resultaten op de criteria kader en financiën weer.

Organisatiekracht lijkt verbeterd ten opzichte van 2022

In vergelijking met de verenigingsmonitor van 2022 lijkt de organisatiekracht van de verenigingen te zijn verbeterd (niet in figuur). In 2022 scoorde iets meer dan de helft voldoende tot goed (54%); in 2025 geldt dit voor twee derde (66%). De verbetering in organisatiekracht is met name terug te zien bij de verenigingen die aan beide monitoren deelnamen.

Binnen de criteria van organisatiekracht hebben ook verschuivingen plaatsgevonden. Ten opzichte van drie jaar geleden scoren de verenigingen op alle criteria gemiddeld hoger dan in 2022. De verenigingen die aan beide monitoren deelnamen, scoren beter op de criteria leden, kader en accommodatie, maar iets minder goed op beleid en financiën. Met name de gemiddelde score op kader is aanzienlijk verbeterd.

2.2 Leden

Ruim een derde van het ledenbestand bestaat uit jeugdleden

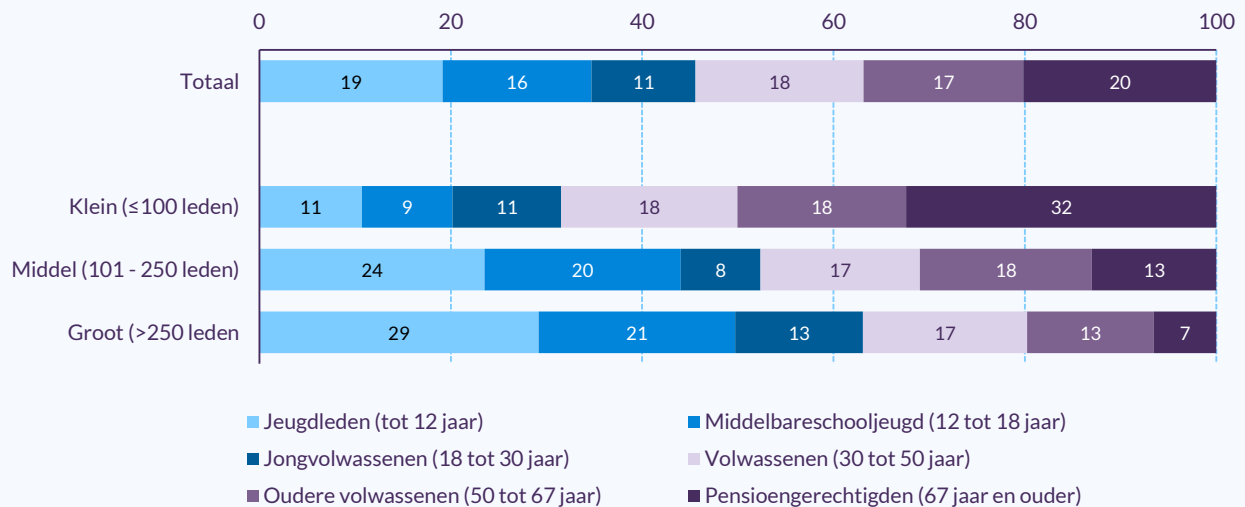
De sportverenigingen in deze peiling hebben gemiddeld circa 223 leden. Zoals eerder benoemd zijn de kleine verenigingen (≤ 100 leden) ondervertegenwoordigd in dit onderzoek. Het aantal leden van de verenigingen varieert van enkele tientallen tot iets meer dan duizend.

Het ledenbestand van de sportverenigingen bestaat gemiddeld voor 37 procent uit oudere volwassenen en pensioengerechtigden ([figuur 2.3](#)). Bij kleine sportverenigingen bestaat het ledenbestand voor de helft uit 50-plussers. Vijf verenigingen hebben helemaal geen ouderen in hun ledenbestand (niet in figuur).

Gemiddeld bestaat het ledenbestand van een vereniging voor 35 procent uit jeugdleden (< 18 jaar). Bij de middelgrote en grote verenigingen is het aandeel jeugdleden gemiddeld hoger dan bij de kleine verenigingen. Bij grote sportverenigingen bestaat het ledenbestand voor de helft uit jeugdleden. Twee verenigingen hebben helemaal geen jeugdleden (niet in figuur).

Figuur 2.3**Opbouw ledenbestand van de verenigingen naar leeftijd en verenigingsgrootte**

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

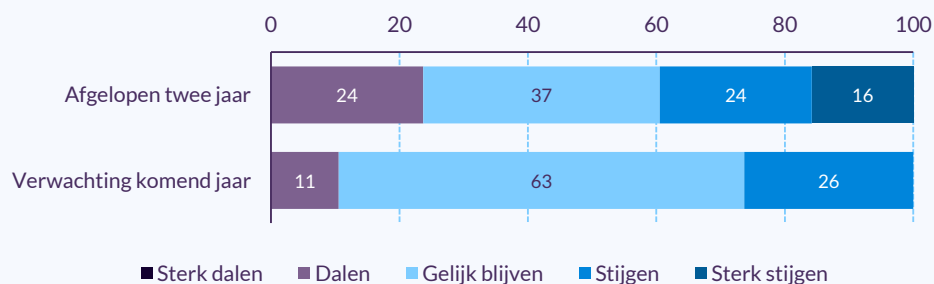
Meeste verenigingen positief over ledenontwikkeling

De afgelopen twee jaar is bij twee op de vijf verenigingen (40%) het ledenaantal (sterk) gestegen (**figuur 2.4**). Dit zijn met name grote verenigingen (niet in figuur). Bij ruim een derde (37%) is het ledenaantal in diezelfde periode ongeveer gelijk gebleven. Bij een kwart van de verenigingen (24%) heeft een daling plaatsgevonden.

Voor het komende jaar verwacht bijna twee derde van de verenigingen (63%) dat het ledenaantal gelijk blijft. Een kwart (26%) verwacht een stijging, één op de tien (11%) een daling. De verenigingen zijn wat voorzichtig in hun verwachtingen. Geen enkele vereniging verwacht een sterke stijging of sterke daling.

Figuur 2.4**Ledenontwikkeling van de sportverenigingen in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar**

(in procenten, n=38)

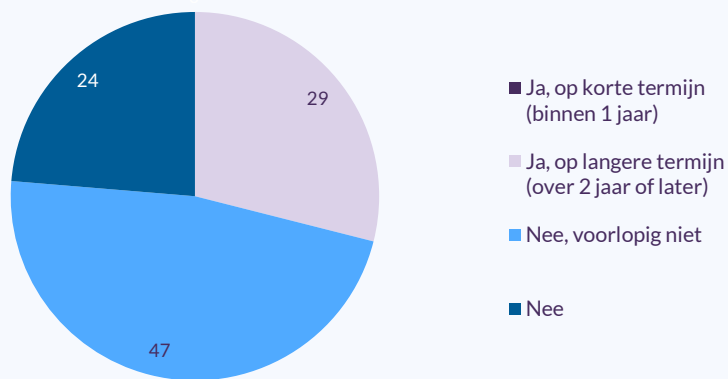
Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

De meeste sportverenigingen (89%) willen graag groeien in aantal leden (niet in figuur). Bij grote verenigingen is deze ledengroeiambitie iets minder aanwezig dan bij kleine en middelgrote verenigingen. De verenigingen die willen groeien, zetten vooral in op werving van nieuwe leden (42%). Ruim een derde van de verenigingen met een ledengroeiambitie (37%) wil wel groeien, maar heeft geen speerpunten die deze ambitie richting geven. Dit zijn voornamelijk de kleine sportverenigingen.

Ondanks dat slechts een paar verenigingen een daling van het ledenaantal verwachten, geeft ruim een kwart (29%) aan dat ontwikkelingen in het ledenaantal een bedreiging voor de toekomst vormen ([figuur 2.5](#)). Dit geldt alleen voor de langere termijn. Voor de meeste verenigingen (71%) vormt de ontwikkeling van het ledenaantal (voorlopig) geen bedreiging.

Figuur 2.5

Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de vereniging
(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Drie op de vijf hebben leden met een beperking of chronische aandoening

Drie op de vijf sportverenigingen in dit onderzoek (61%) hebben leden met een beperking of chronische aandoening. Dit is iets vaker het geval bij kleine en middelgrote sportverenigingen dan bij grote verenigingen. Ruim een derde (37%) geeft aan geen leden met een beperking of chronische aandoening te hebben. Van de overige verenigingen is dit onbekend.

2.3 Kader

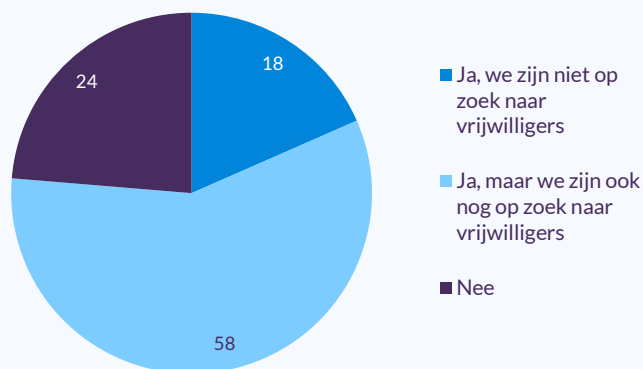
Drie kwart heeft voldoende vrijwilligers

Drie kwart van de verenigingen (76%) geeft aan over voldoende vrijwilligers te beschikken ([figuur 2.6](#)). Dit ligt iets lager dan landelijk (79%). Ongeveer drie op de vijf verenigingen (58%) zijn nog op zoek naar extra vrijwilligers. Een kwart (24%) geeft aan onvoldoende vrijwilligers te hebben.

Figuur 2.6

Sportverenigingen met voldoende vrijwilligers

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Twee op de vijf verenigingen (41%) werken met een vrijwilligersvergoeding (niet in figuur). Dit is vaker het geval bij grote verenigingen (78%) en dan bij middelgrote (40%) en kleine verenigingen (20%).

Een kwart van de sportverenigingen (24%) heeft één of meerdere betaalde medewerkers in dienst. Betaalde medewerkers zijn vooral te vinden bij de grote verenigingen. Het aantal betaalde medewerkers is bij de meeste verenigingen beperkt tot één of twee. De vereniging met de meeste betaalde medewerkers geeft aan vijftien medewerkers in dienst te hebben.

Drie op de vijf hebben voldoende trainers

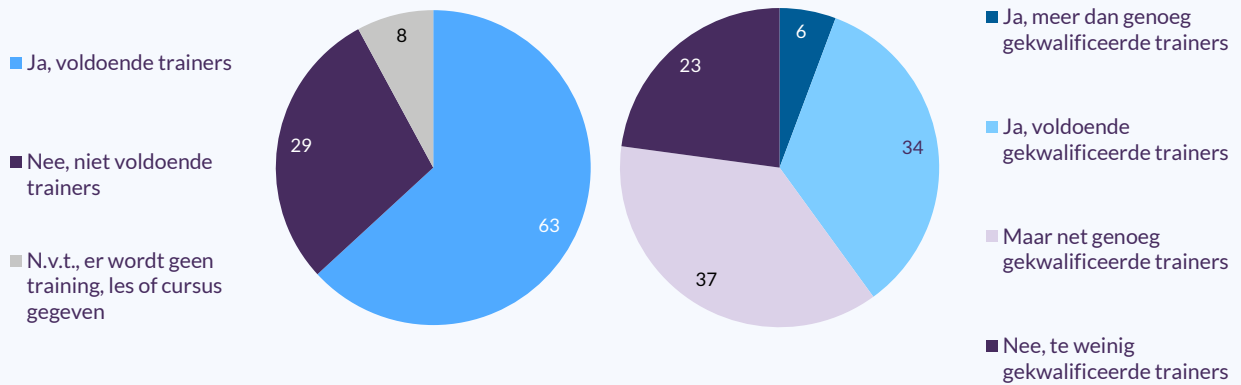
Op drie verenigingen na geven alle sportverenigingen in het onderzoek trainingen, lessen of cursussen en hebben ze hiervoor trainers, instructeurs of begeleiders. Bij 29 procent van de verenigingen zijn onvoldoende trainers, instructeurs of begeleiders aanwezig ([figuur 2.7](#)). Bij de binnensportverenigingen is de krapte iets groter dan bij de buitensportverenigingen (niet in figuur).

Bij twee op de vijf verenigingen (40%) zijn voldoende of meer dan genoeg opgeleide en gekwalificeerde trainers of medewerkers aanwezig. Dit is relatief het vaakst het geval bij kleine sportverenigingen. Bij ongeveer een kwart (23%) van de verenigingen zijn er te weinig gekwalificeerde, opgeleide trainers. 37 procent van de verenigingen heeft er maar net voldoende.

Figuur 2.7

Sportverenigingen met voldoende trainers (links) en/of gekwalificeerde trainers (rechts)

(in procenten, n=38 (links) n=35 (rechts))

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

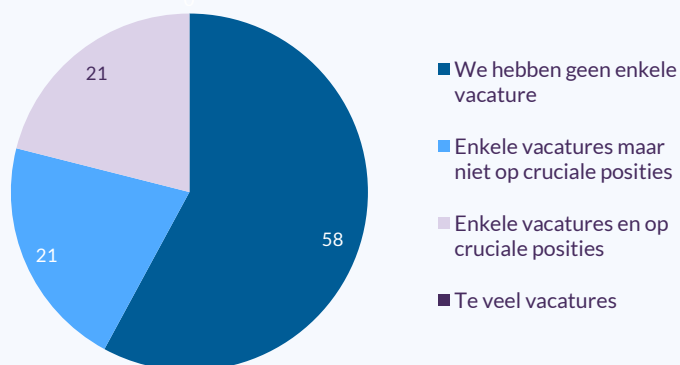
Twee op de vijf hebben enkele vacatures

Twee op de vijf sportverenigingen (42%) hebben vacatures openstaan voor vrijwilligers en/of betaalde medewerkers ([figuur 2.8](#)). De helft hiervan (21%) heeft vacatures op cruciale posities.

Figuur 2.8

Sportverenigingen met vacatures voor vrijwilligers en betaalde medewerkers

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Het aantal vacatures voor vrijwilligersfuncties per vereniging varieert van minimaal twee tot maximaal acht (niet in figuur). Een kwart van de verenigingen (24%) heeft vacatures voor twee tot vijf verschillende soorten vrijwilligersfuncties. 18 procent van de verenigingen heeft vacatures voor vijf of meer vrijwilligersfuncties.

De openstaande vacatures bij de sportverenigingen zijn voornamelijk gericht op vrijwilligers (niet in figuur). Verenigingen zoeken bovenal bestuursleden (75%), trainers, begeleiders of instructeurs (69%) en vrijwilligers voor het organiseren van evenementen en nevenactiviteiten (63%). Slechts één vereniging heeft vacatures voor betaalde medewerkers als trainer, begeleider of instructeur.

Een op de vijf heeft een plan voor behoud/werving vrijwilligers

Een op de vijf verenigingen (19%) heeft een actueel plan op papier voor de werving en het behoud van vrijwilligers (niet in figuur). De helft hiervan (11%) voert dit plan ook daadwerkelijk uit in de praktijk; bij de overige verenigingen met een plan op papier (8%) is dat niet het geval. Een derde (32%) is bezig met het ontwikkelen van zo'n vrijwilligersplan. De helft van de verenigingen (50%) heeft geen actueel plan en werkt hier ook niet aan.

Grote verenigingen hebben vaker een actueel plan op papier voor de werving en het behoud van vrijwilligers dan middelgrote verenigingen. Er is geen enkele kleine vereniging met een vrijwilligersplan. Bij buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie is vaker een vrijwilligersplan aanwezig.

2.4 Beleid

Helpt verenigingen werkt planmatig

Drie kwart van de verenigingen (74%) heeft taakomschrijvingen op papier voor functies van vrijwilligerskader. De helft hiervan heeft dit voor vrijwel alle functies, de andere helft slechts voor enkele functies. Een kwart van de verenigingen (26%) werkt niet met taakomschrijvingen.

Iets minder dan de helft van de verenigingen (45%) heeft in de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens of plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging (niet in figuur). Middelgrote en binnensportverenigingen werken relatief vaker met plannen op papier.

Werving en behoud vrijwilligers meest voorkomende thema in plannen

Van de verenigingen met plannen op papier heeft bijna twee derde (65%) doelstellingen of voornemens over een veilig sportklimaat of over werving en behoud van vrijwilligers en kaderleden opgenomen in de beleidsplannen van de afgelopen vier jaar ([figuur 2.9](#)). Veilig sportklimaat wordt vaker genoemd door middelgrote en grote verenigingen (niet in figuur). Werving en behoud van vrijwilligers is bij alle verenigingen een veelvoorkomend thema.

Figuur 2.9

Onderwerpen van beleidsplannen van verenigingen in de afgelopen vier jaar

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=17)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Ook ledenbehoud en/of -werving (53%), sponsoring, en de sfeer en cultuur op de vereniging (beide 41%) komen vaak in de plannen terug. Het werven of behouden van leden noemen grote verenigingen niet (niet in figuur). Sponsoring komt bij grote verenigingen vaker voor in beleidsplannen dan bij middelgrote en kleine verenigingen. Eén vereniging (6%) geeft aan dat ze andere plannen had: een fusie met een zustervereniging.

Werving en behoud van leden belangrijkste speerpunt voor komende jaar

Drie kwart van de verenigingen (74%) ziet de werving en het behoud van leden als een belangrijk thema voor het komende jaar ([figuur 2.10](#)). Dit geldt vooral voor kleine en middelgrote verenigingen (niet in figuur). Ook speelt dit meer bij binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

Een ander veelgenoemd thema waarop de verenigingen in willen zetten, is het werven en behouden van vrijwilligers (37%). Dit speerpunt noemen grote verenigingen iets vaker (niet in figuur). Ook de sfeer en cultuur op de vereniging (26%), het opleiden van verenigingskader (24%) en een veilig sportklimaat (21%) krijgen het komende jaar aandacht van een behoorlijk deel van de verenigingen.

Figuur 2.10

Speerpunten van de sportverenigingen voor het komende jaar

(in procenten, maximaal drie antwoorden mogelijk, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Meeste zorgen over ontwikkeling aantal vrijwilligers

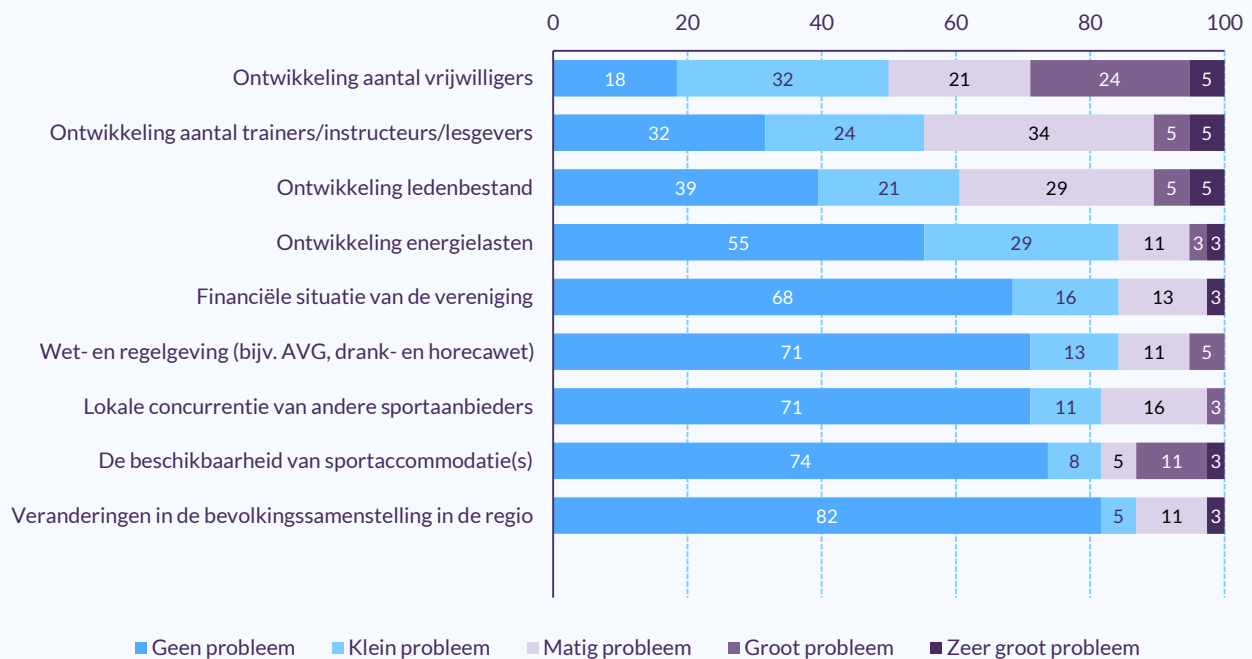
Alle verenigingen in het onderzoek geven aan ten minste één probleem te ervaren. De helft (47%) ervaart op minstens één thema een (zeer) groot probleem.

Vier op de vijf verenigingen (82%) ervaren problemen met de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers ([figuur 2.11](#)). Bijna een op de drie verenigingen (29%) geeft aan dat dit een (zeer) groot probleem vormt. De verenigingen die een zeer groot probleem ervaren (5%), geven aan dat dit het voortbestaan van de vereniging in gevaar brengt (niet in figuur). Bij middelgrote en grote verenigingen is de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers vaker een (zeer) groot probleem dan bij kleine verenigingen.

Met name het vinden van bestuursleden is voor verenigingen een knelpunt. Meerdere verenigingen geven aan dat het huidige bestuur al uit (te) weinig leden bestaat. Eén vereniging geeft aan dat zij onlangs een enquête heeft uitgezet onder leden in de hoop op die manier toch vrijwilligers te binden aan de vereniging.

Figuur 2.11**Ervaren problemen door de sportverenigingen**

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Aantal trainers voor twee derde een probleem

Ontwikkelingen in het aantal trainers, instructeurs of lesgevers zorgen bij twee derde (68%) voor problemen. Middelgrote en grote verenigingen ervaren hier vaker een probleem mee dan kleine verenigingen (niet in figuur). Voor de verenigingen die de ontwikkelingen in het aantal trainers als een zeer groot probleem ervaren (5%), bedreigt dit ook het voortbestaan van de vereniging.

Verenigingen ervaren dat het lastig is om voldoende trainers te vinden, vaak omdat dit ook vrijwilligers zijn. Bovendien beschikken veel leden niet over de benodigde ervaring of voldoen ze niet aan de eisen om het trainerschap uit te voeren. Bij één vereniging zorgt het gebrek aan trainers of instructeurs ervoor dat zij als vereniging niet verder kunnen groeien.

Drie vijfde heeft problemen met ledenontwikkeling

Drie op de vijf verenigingen (61%) ervaren problemen met de ontwikkeling van het ledenbestand. Dit probleem doet zich relatief vaker voor bij middelgrote en kleine verenigingen dan bij grote (niet in figuur). Voor de verenigingen die de ontwikkelingen in het ledenbestand als een zeer groot probleem ervaren (5%), bedreigt dit ook het voortbestaan van de vereniging. Twee verenigingen geven aan dat er weinig aanwas is van jonge leden en dat ze te maken hebben met vergrijzing.

De minste problemen ervaren de sportverenigingen met veranderingen in de bevolkingssamenstelling in de regio. Vier op de vijf verenigingen (82%) ervaren geen enkel probleem op dit vlak. Eén vereniging (3%) geeft aan hier een zeer groot probleem te ervaren.

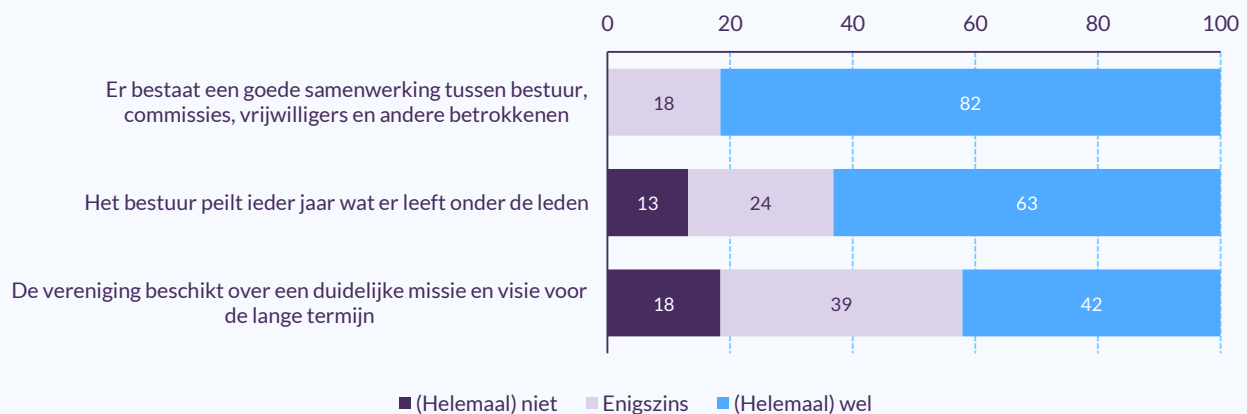
Goede samenwerking, maar nog ruimte voor verbetering

Samenwerking binnen de verenigingen tussen bestuur, vrijwilligers en andere betrokkenen gaat bij de meeste verenigingen goed (82%; [figuur 2.12](#)). De overige sportverenigingen in deze peiling (18%) vinden dat dit enigszins het geval is. Met name binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie spreken over een goede interne samenwerking.

Figuur 2.12

Stellingen over bestuur, visie en interne samenwerking

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Jaarlijks peilen wat er leeft onder de leden gebeurt bij drie op de vijf verenigingen (63%). Grote verenigingen doen dit relatief vaker dan middelgrote en kleine verenigingen (niet in figuur). 13 procent van de verenigingen peilt niet jaarlijks wat er speelt bij de leden.

Twee op de vijf verenigingen (42%) geven aan een duidelijke missie en visie te hebben voor de lange termijn. Bij 18 procent is dit (helemaal) niet het geval. Dit geldt met name voor kleine en middelgrote verenigingen (niet in figuur).

2.5 Financiën

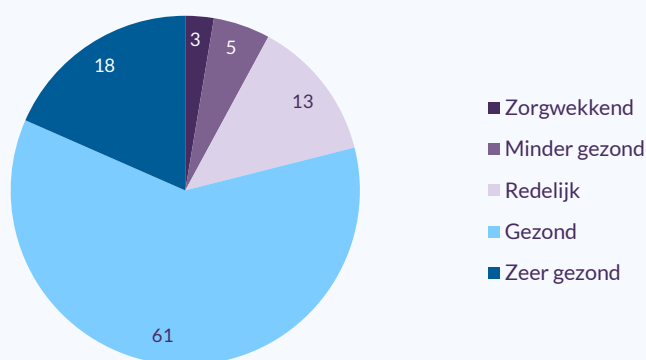
Vier op de vijf verenigingen financieel gezond

Verenigingen zijn over het algemeen positief over hun financiële positie. 79 procent beschrijft de financiële positie van de vereniging als (zeer) gezond ([figuur 2.13](#)). Twee verenigingen (5%) beschrijven hun financiële situatie als minder gezond en één (3%) als zorgwekkend. Die laatste is een grote vereniging (niet in figuur).

Figuur 2.13

Eigen inschatting financiële positie verenigingen

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Twee derde heeft ruimte voor onverwachte uitgaven

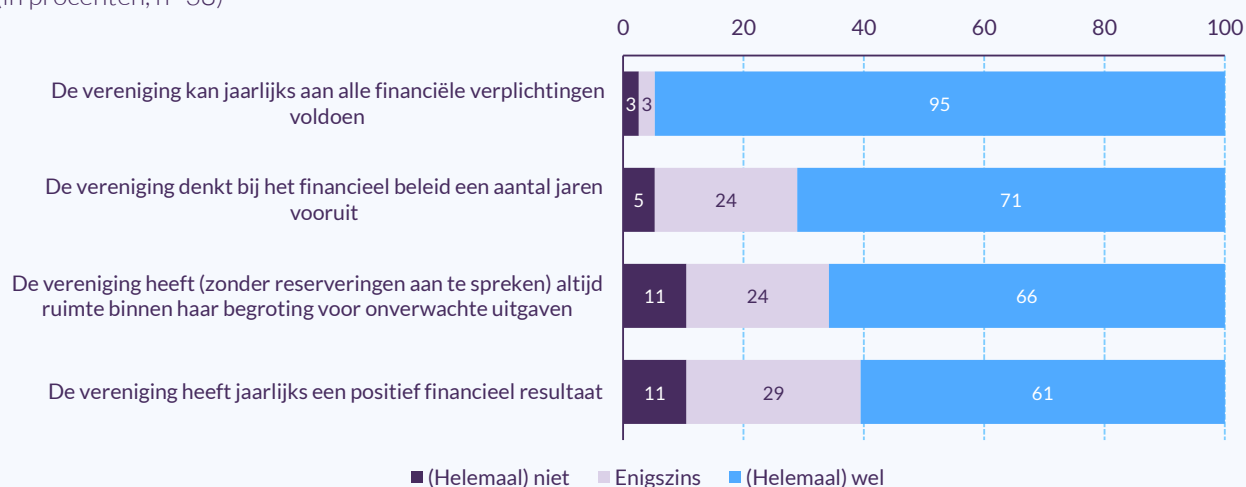
Bijna alle sportverenigingen in dit onderzoek (95%) geven aan jaarlijks aan alle financiële verplichtingen te kunnen voldoen ([figuur 2.14](#)). Eén vereniging (3%) geeft aan dat dit enigszins het geval is en ook één (3%) helemaal niet. Dit zijn allebei grote verenigingen.

Drie op de vijf verenigingen (61%) geven aan jaarlijks een positief financieel resultaat te behalen. Een op de tien (11%) heeft dit (helemaal) niet. Dit zijn relatief vaker grote verenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.14

Stellingen over financiën

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

71 procent van de verenigingen geeft aan bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit te denken. Grote en middelgrote verenigingen doen dit vaker dan kleine (niet in figuur). Twee verenigingen (5%) denken (helemaal) niet vooruit. Dit zijn allebei kleine verenigingen.

Twee derde van de sportverenigingen (66%) heeft (zonder reserveringen aan te spreken) ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven. Een kwart (24%) heeft hier enigszins ruimte voor, één op de tien (11%) (helemaal) niet. Laatstgenoemde zijn enkel middelgrote en grote verenigingen.

2.6 Accommodatie

Helft heeft een eigen accommodatie en kantine

Bijna de helft van de sportverenigingen in deze peiling (45%) beschikt over zowel een eigen sportaccommodatie als een eigen kantine. Dit geldt met name voor grote en buitensportverenigingen. 16 procent heeft alleen een eigen sportaccommodatie, maar geen eigen kantine. Eén vereniging (3%) heeft alleen een eigen kantine.

Ruim een derde van de verenigingen (37%) heeft geen eigen sportaccommodatie en geen eigen kantine. Dit zijn enkel kleine en middelgrote verenigingen. Ook geldt dit vaker voor binnensportverenigingen.

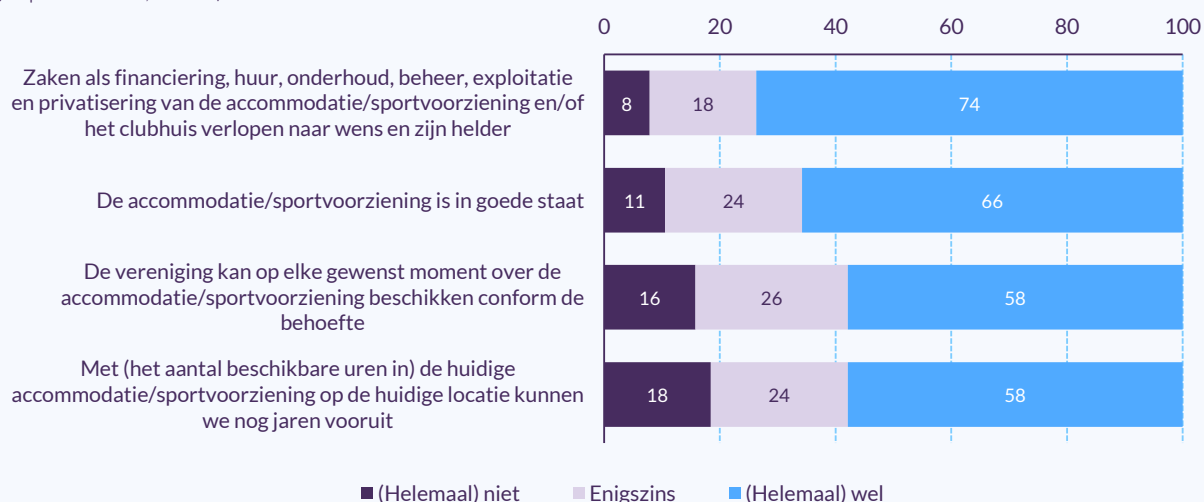
Verenigingen minst tevreden over beschikbaarheid accommodaties

Drie kwart van de verenigingen (74%) geeft aan dat zaken als financiering, beheer en exploitatie van de accommodatie (helemaal) helder zijn en naar wens verlopen ([figuur 2.15](#)). Dit is vaker het geval bij kleine verenigingen (niet in figuur). Voor drie verenigingen (8%) verlopen deze zaken (helemaal) niet naar wens.

Figuur 2.15

Stellingen over de accommodatie van de vereniging

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Twee derde van de verenigingen (66%) geeft aan dat de accommodatie die ze gebruiken in goede staat verkeert. Volgens één op de tien verenigingen (11%) is de accommodatie (helemaal) niet in goede staat. Dit zijn met name grote verenigingen (niet in figuur). Kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie zijn vaker tevreden over de staat van de accommodatie.

Ruim de helft van de verenigingen (58%) kan op elk gewenst moment gebruik maken van de sportaccommodatie conform hun behoefte. Voor 16 procent geldt dat (helemaal) niet. Dit zijn vooral middelgrote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur).

58 procent van de verenigingen verwacht dat ze met de beschikbare uren nog jaren vooruit kunnen in de huidige sportaccommodatie. Dit zijn vooral kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur). Eén op de vijf verenigingen (18%) geeft aan dat het beschikbare aantal uren in de huidige accommodatie in de toekomst (helemaal) niet aansluit bij hun behoefte. Dit geldt vooral voor grote en middelgrote verenigingen (niet in figuur).

Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod hebben we de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de verenigingen uit Lelystad daarop in deze peiling.

De index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen; maatschappelijke intentie staat voor de houding hiertegenover. Bijvoorbeeld of verenigingen (belangstelling hebben om) met andere organisaties (te gaan) samenwerken, betrokken zijn (of willen worden) bij projecten, of aanbod of activiteiten (willen gaan) organiseren voor specifieke doelgroepen.

De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. In bijlage 1 staat meer uitleg over de methode.

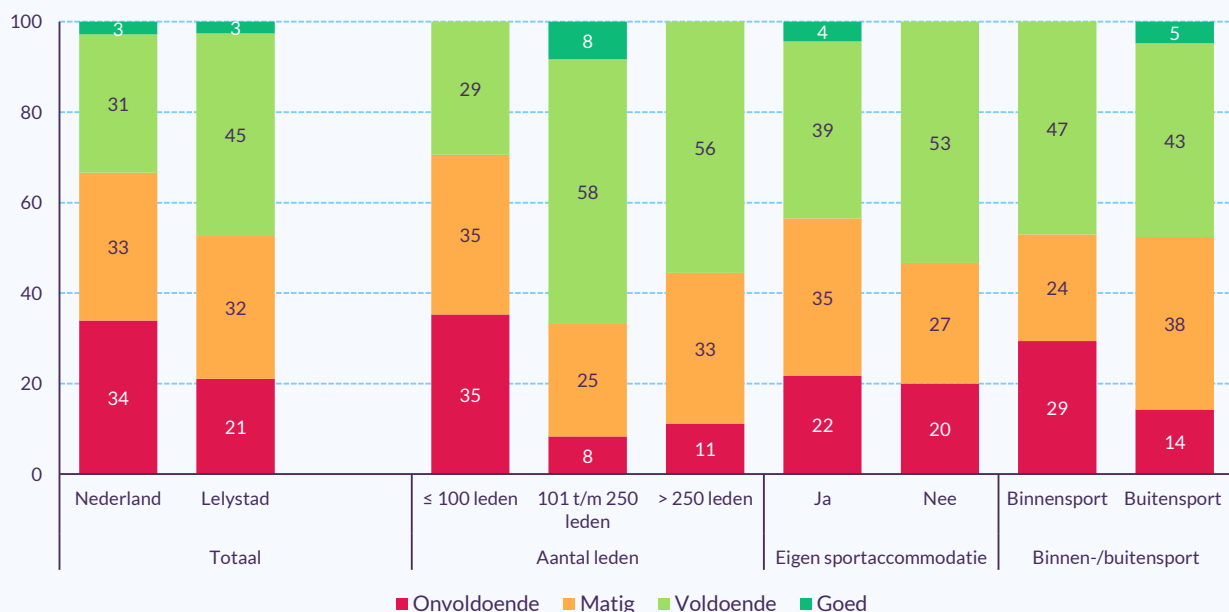
3.1 Maatschappelijke oriëntatie verenigingen

Helpt verenigingen scoort voldoende of goed

In deze peiling scoort ongeveer de helft van de verenigingen (48%) voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie ([figuur 3.1](#)). Dit ligt hoger dan landelijk (34%).

Figuur 3.1
Maatschappelijke oriëntatie sportverenigingen Lelystad

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Kleine verenigingen scoren vaker onvoldoende op maatschappelijke oriëntatie (35%) dan middelgrote en grote verenigingen (respectievelijk 8% en 11%). Ook binnensportverenigingen scoren vaker onvoldoende dan buitensportverenigingen (29% vs. 14%).

Ruim een derde is maatschappelijk actief

Volgens de criteria van maatschappelijke activiteit is 37 procent van de verenigingen in dit onderzoek voldoende of goed maatschappelijk actief ([figuur 3.2](#)). Landelijk ligt dit percentage ook op 37 procent. Met name middelgrote en grote verenigingen zijn maatschappelijk actief. Een kwart van de verenigingen (26%) scoort onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit. Deze verenigingen zijn niet of nauwelijks actief in het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten. Dit zijn vooral kleine verenigingen.

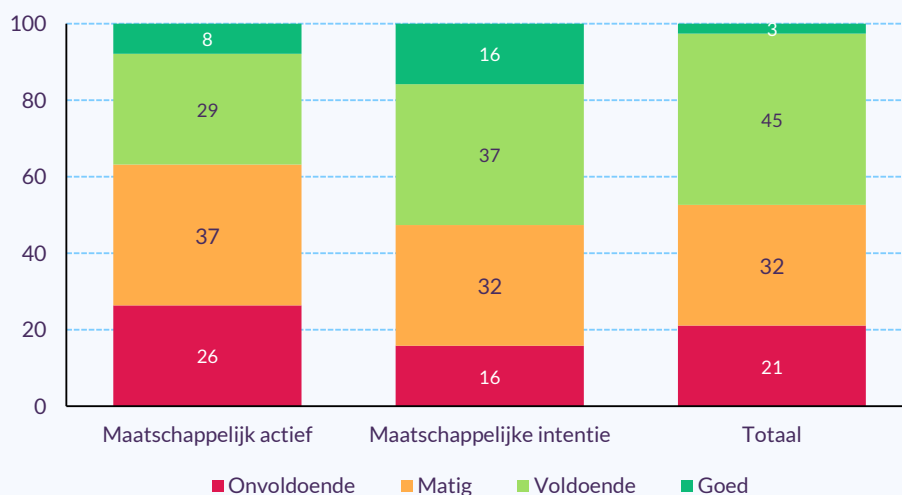
Maatschappelijke intentie bij veel sportverenigingen aanwezig

Ongeveer de helft van de verenigingen (53%) heeft plannen voor of een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke oriëntatie van hun vereniging ([figuur 3.2](#)). Zij scoren voldoende of goed op het criterium maatschappelijke intentie. Dit zijn vaker middelgrote en grote verenigingen (niet in figuur). De verenigingen scoren aanzienlijk hoger dan landelijk (27% voldoende of goed). 16 procent van de verenigingen scoort onvoldoende op maatschappelijke intentie. Dit zijn enkel kleine verenigingen (niet in figuur).

Figuur 3.2

Verdeling scores sportverenigingen op criteria maatschappelijke oriëntatie

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Verenigingen die al maatschappelijk actief zijn, scoren vaak hoger op het criterium maatschappelijke intentie dan verenigingen die dat nog niet zijn. Van de verenigingen die nog niet maatschappelijk actief zijn (matig of onvoldoende), heeft 60 procent wel de intentie om dit te worden (voldoende of goed; niet in figuur).

Maatschappelijke oriëntatie licht gestegen sinds 2022

In vergelijking met de verenigingsmonitor van 2022 lijkt de maatschappelijke oriëntatie van de verenigingen wat te zijn verbeterd (niet in figuur). In 2022 scoorde 38 procent van de verenigingen in de steekproef voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie; in 2025 is dit bijna de helft (48%). De verbeterde score is zowel terug te zien bij de 'nieuwe' verenigingen in de peiling van 2025 als bij de verenigingen die aan beide monitoren hebben deelgenomen.

De scores van de verenigingen die aan beide monitoren hebben deelgenomen, zijn licht toegenomen op maatschappelijke activiteit, en nagenoeg gelijk gebleven op maatschappelijke intentie. De 'nieuwe' verenigingen in de monitor van 2025 scoren op beide onderdelen gemiddeld hoger.

3.2 Samenwerking

Overgrote deel verenigingen werkt samen met andere organisaties

Het afgelopen jaar heeft 87 procent van de sportverenigingen in deze peiling met één of meerdere organisaties samengewerkt ([figuur 3.3](#)). Het meest werkten ze samen met Sportbedrijf Lelystad (74%).

Samenwerkingen met sportbonden (58%), scholen (37%) en Sportservice Flevoland (37%) kwamen ook veel voor. Het zijn met name middelgrote en grote verenigingen die met deze organisaties samenwerken (niet in figuur).

De verenigingen zijn zeer positief over hun samenwerkingsverbanden. Geen enkele vereniging wil een huidig samenwerkingsverband stoppen. De sportverenigingen geven aan dat ze alle andere samenwerkingsverbanden willen voortzetten (63%) of intensiveren (37%).

Meeste verenigingen hebben belangstelling voor nieuwe samenwerkingen

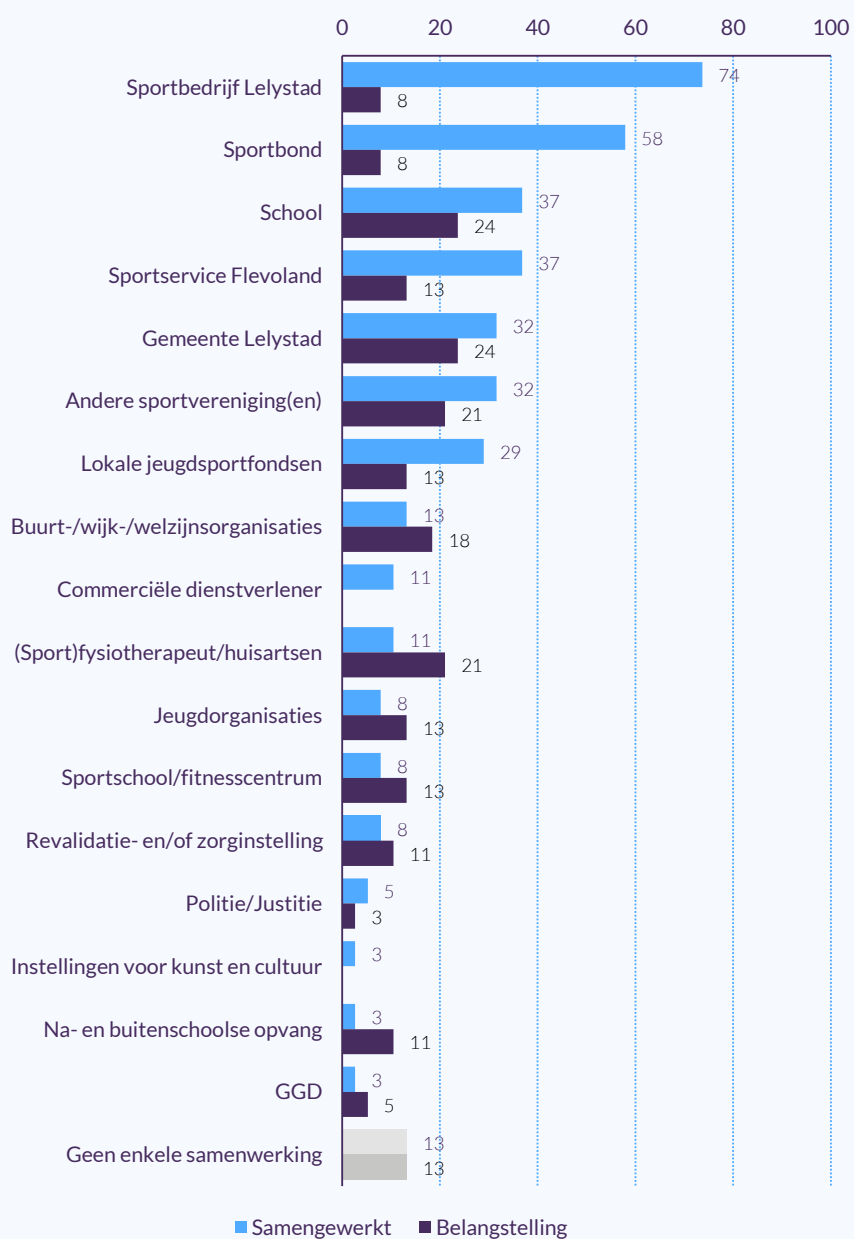
Als verenigingen niet met een bepaalde organisatie samenwerken, hebben we gevraagd of ze daar wel belangstelling voor hebben ([figuur 3.3](#)). 87 procent van de verenigingen heeft belangstelling om met ten minste één nieuwe organisatie samen te werken.

De organisaties die het meest in de belangstelling staan, zijn de gemeente Lelystad en scholen (beide 24%). Ook voor samenwerking met andere sportverenigingen, (sport)fysiotherapeuten en huisartsen (beide 21%) en met buurt-, wijk- en welzijnsorganisaties (18%) is interesse.

Figuur 3.3

Organisaties waar sportverenigingen het afgelopen jaar mee samenwerkten en waar ze belangstelling voor hebben om mee samen te werken

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Drie op de vijf betrokken bij projecten

63 procent van de verenigingen is in het afgelopen jaar betrokken geweest bij ten minste één sportproject, -functionaris, -activiteit of -regeling ([figuur 3.4](#)).

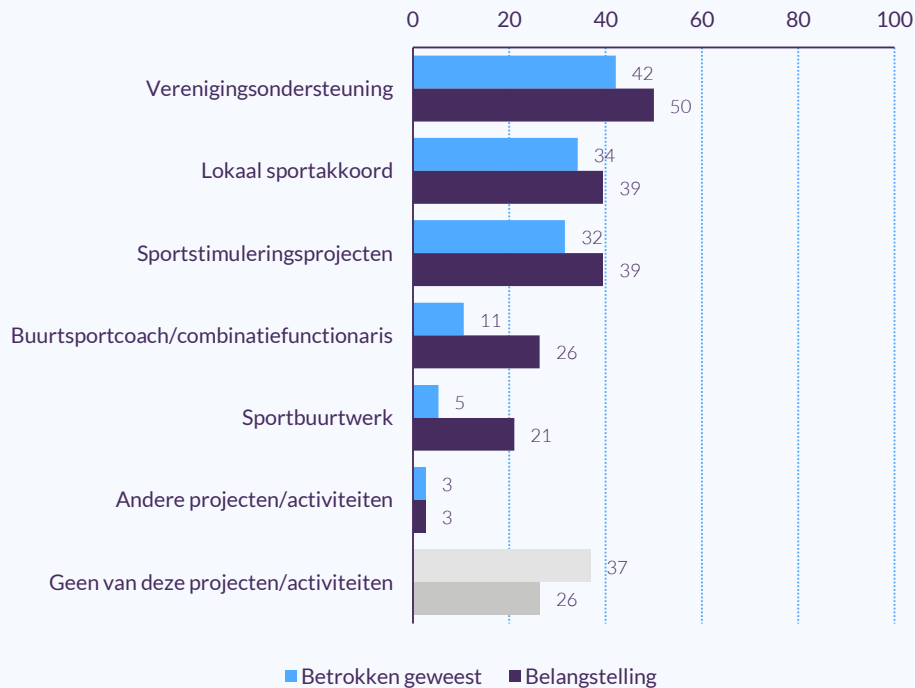
Verenigingsondersteuning (42%), het lokale sportakkoord (34%) en sportstimuleringsprojecten (32%) zijn de initiatieven waarbij de meeste verenigingen betrokken waren.

Een op de tien verenigingen (11%) was betrokken bij een buurtsportcoach of combinatiefunctionaris. Eén vereniging (3%) was het afgelopen jaar betrokken bij een ander project, namelijk scholierensport. Kleine verenigingen waren het afgelopen jaar minder vaak betrokken bij projecten of regelingen (niet in figuur).

Figuur 3.4

Projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen waar sportverenigingen het afgelopen jaar bij betrokken waren en waar ze belangstelling voor hebben

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

We hebben de verenigingen ook gevraagd of ze in de toekomst betrokken willen worden (of blijven) bij sportprojecten, -functionarissen, -activiteiten en -regelingen ([figuur 3.4](#)). Drie kwart (74%) heeft daar belangstelling voor. De meeste belangstelling is er voor verenigingsondersteuning (50%), het lokale sportakkoord en sportstimuleringsprojecten (beide 39%). De vereniging die betrokken was bij scholierensport, wil daar graag bij betrokken blijven.

3.3 Aanbod

Veel aandacht voor activiteiten voor leden en niet-leden

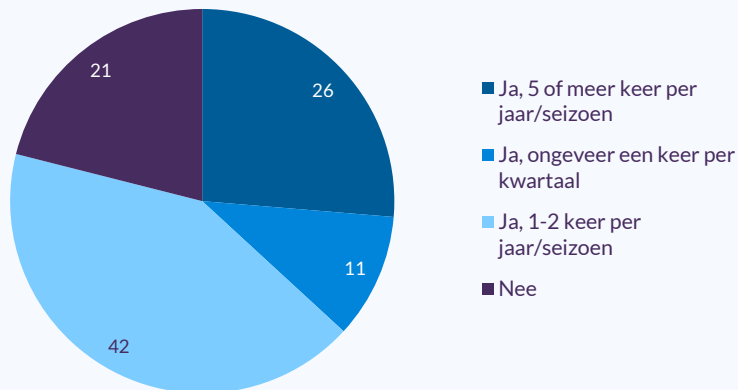
Bijna alle verenigingen (95%) organiseerden het afgelopen jaar naast reguliere (sport)activiteiten ook andere activiteiten voor hun leden (niet in figuur). Een paar kleine binnensportverenigingen deden dit niet. Verenigingen organiseerden onder andere clinics, workshops, toernooien, (jeugd)kampen, vrijwilligersdagen, barbecues, nieuwjaarsrecepties en ouder-kindactiviteiten.

Vier op de vijf verenigingen (79%) organiseerden het afgelopen jaar activiteiten waarbij ook niet-leden welkom waren ([figuur 3.5](#)). Bij het grootste deel van deze verenigingen (42%) bleef het aanbod beperkt tot één of twee keer per jaar/seizoen. Een kwart (26%) organiseerde vijf of meer activiteiten per jaar/seizoen voor niet-leden en één op de tien (11%) deed dat eens per kwartaal.

Figuur 3.5

Organiseren van activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Veel aandacht voor vernieuwing sport- en spelactiviteiten

Ruim de helft van de verenigingen (58%) is actief bezig met het introduceren van aanbod voor nieuwe of potentiële leden ([figuur 3.6](#)). Iets minder dan de helft (47%) is actief met het vernieuwen van het aanbod voor de huidige leden. Middelgrote verenigingen zijn het actiefst bezig met het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor zowel de huidige als nieuwe/potentiële leden (niet in figuur).

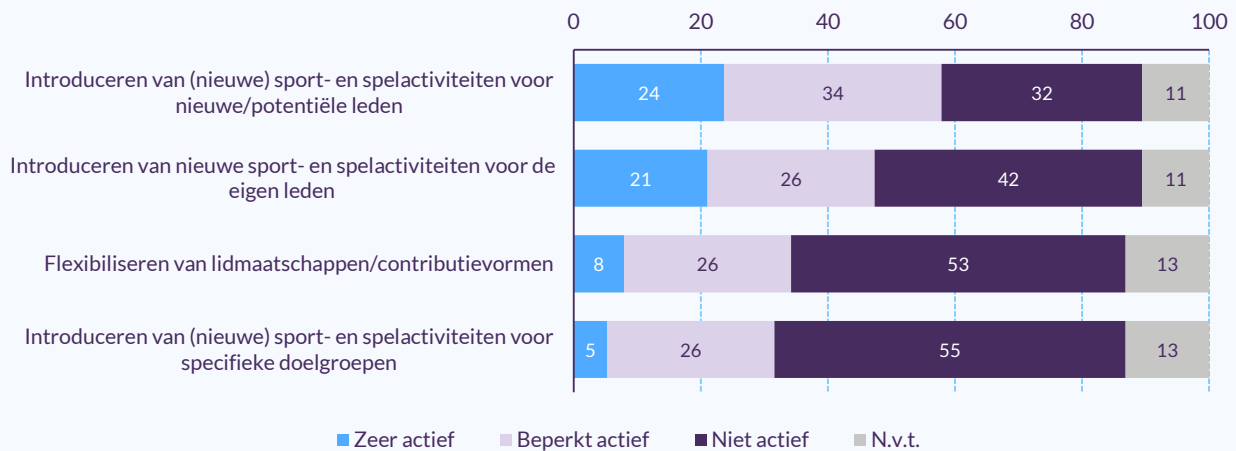
Verenigingen zijn in mindere mate bezig met het introduceren van (nieuw) aanbod voor specifieke doelgroepen (31%). Iets meer dan de helft (55%) is hier helemaal niet actief mee bezig.

Een derde van de verenigingen (34%) is bezig met het flexibiliseren van lidmaatschappen of contributievormen. Ongeveer de helft (53%) is hier helemaal niet actief mee bezig. Kleine en middelgrote verenigingen zijn hierin iets actiever dan grote (niet in figuur). Daarnaast zijn binnensportverenigingen hier relatief vaker mee bezig dan buitensportverenigingen.

Figuur 3.6

Vernieuwing aanbod activiteiten voor leden en niet-leden

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Weinig faciliteiten/voorzieningen beschikbaar gesteld voor niet-leden

Eén op de vijf verenigingen (18%) biedt faciliteiten en voorzieningen aan voor niet-leden en andere organisaties (niet in figuur). Multifunctionele inzet van de sportaccommodatie noemen ze het vaakst (14%).

13 procent van de verenigingen is bereid om in de komende twee jaar faciliteiten en voorzieningen van de vereniging beschikbaar te stellen voor niet-leden en andere organisaties. Met name grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie stellen faciliteiten en voorzieningen beschikbaar of willen dit gaan doen.

3.4 Maatschappelijke betrokkenheid

Alle verenigingen erkennen maatschappelijke verantwoordelijkheid

Het overgrote deel van de sportverenigingen (84%) in dit onderzoek onderschrijft dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. 16 procent is het hier enigszins mee eens.

Voor iets minder dan de helft van de sportverenigingen (45%) heeft deze maatschappelijke verantwoordelijkheid vooral betrekking op leden laten sporten en bewegen en niet meer dan dat. Een op de drie (32%) sluit zich hier enigszins bij aan. Een kwart (24%) is het hier (helemaal) niet mee eens.

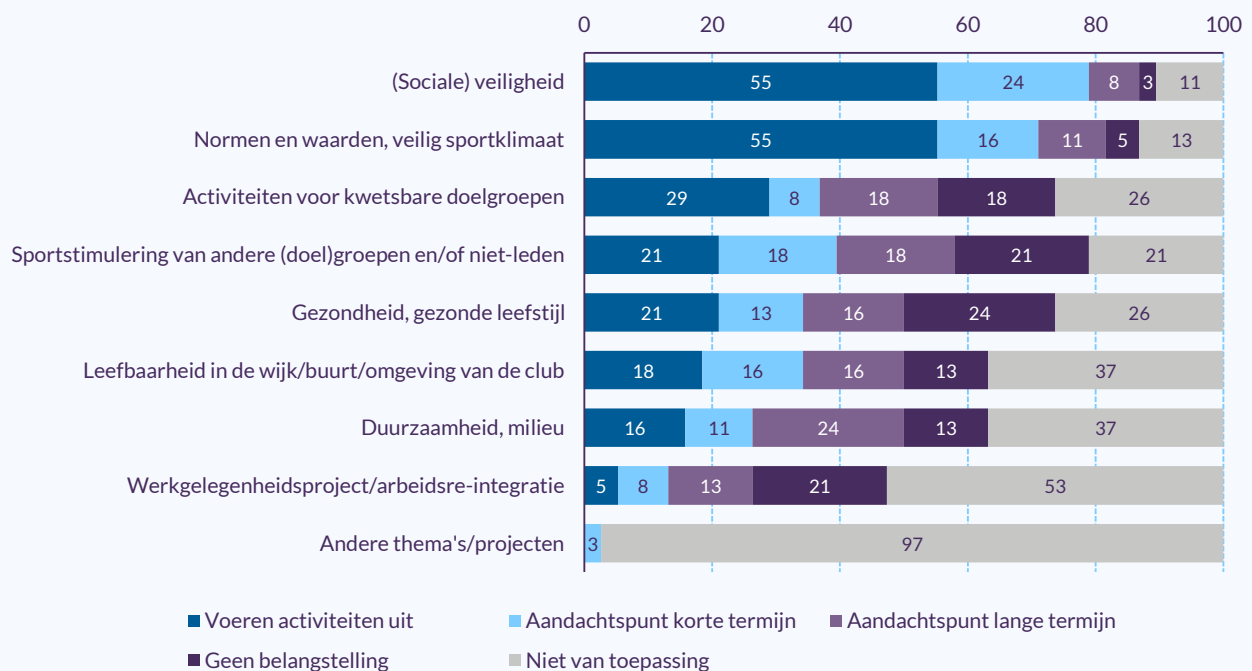
Meeste aandacht voor (sociale) veiligheid en veilig sportklimaat

Ondanks de maatschappelijke verantwoordelijkheid die verenigingen zichzelf toeschrijven, zijn niet alle verenigingen actief op maatschappelijke thema's. Vier op de vijf (79%) voeren activiteiten uit op minstens één maatschappelijk thema (niet in figuur). Middelgrote verenigingen zijn het meest actief op maatschappelijke thema's.

De maatschappelijke thema's waar de meeste verenigingen activiteiten op uitvoeren, zijn '(sociale) veiligheid' en 'normen en waarden, veilig sportklimaat' (beide 55%, [figuur 3.7](#)). Slechts een paar verenigingen hebben geen belangstelling om met deze thema's aan de slag te willen gaan. De ene vereniging (3%) die op 'andere thema's/projecten' actief is, geeft aan dat dit om 'fitter brein' gaat.

Bij de andere maatschappelijke thema's zijn de verenigingen in mindere mate betrokken. De verenigingen zijn het minst actief op het thema werkgelegenheids- en arbeidsre-integratieprojecten (5%). Eén op de vijf heeft hiervoor geen belangstelling (21%) en iets meer dan de helft acht dit niet van toepassing op hun vereniging (53%).

Figuur 3.7
Aandachtspunten maatschappelijke thema's voor verenigingen
(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

De meeste verenigingen geven aan op korte of lange termijn actief te willen worden op één of meerdere (andere) maatschappelijke thema's. Ongeveer een derde wil zich op korte of lange termijn gaan bezighouden met sportstimulering van andere doelgroepen, duurzaamheid of leefbaarheid in de wijk (respectievelijk 35%, 36% en 32%). Iets meer dan een kwart wil op termijn activiteiten organiseren voor kwetsbare doelgroepen (26%) of bijdragen aan gezondheid of een gezonde leefstijl (29%).

Vitaliteitsindex

In dit hoofdstuk bespreken we hoe vitaal de verenigingen in Lelystad zijn. Dat brengen we in beeld door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is.

De matrix die zo ontstaat, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en kan maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

4.1 Vitale en krachtige verenigingen

Een derde van de verenigingen is vitaal

Een derde van de verenigingen in het onderzoek (32%) is te beschouwen als een vitale vereniging (figuur 4.1). Zij scoren 'goed' of 'voldoende' op beide indexen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en hebben oog voor de maatschappelijke rol die ze vervullen. Dit zijn voornamelijk middelgrote en grote verenigingen (niet in figuur). Landelijk is een kwart van de verenigingen (24%) als vitale vereniging te beschouwen.

Figuur 4.1

Vitaliteitsmatrix sportverenigingen Lelystad

(in procenten, n=38)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	0	8	10	3
	Matig	5	5	10	10
	Voldoende	3	13	21	8
	Goed	0	0	3	0

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Een derde van de verenigingen is krachtig

Ook een derde van de verenigingen (34%) behoort tot het segment krachtige verenigingen (figuur 4.1). Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Landelijk is 37 procent van de verenigingen krachtig.

In deze peiling zijn de krachtige verenigingen voornamelijk kleine verenigingen (niet in figuur). Bijna de helft van alle kleine verenigingen in dit onderzoek is krachtig (47%). Krachtige verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Doordat de organisatie goed en sterk is, hebben ze de mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken en een maatschappelijke rol op zich te nemen.

4.2 Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen

Een op de vijf verenigingen is kwetsbaar

Eén op de vijf verenigingen (18%) scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen ([figuur 4.1](#)). Dit is lager dan het landelijke cijfer (30%).

Van alle kleine verenigingen in deze peiling is een kwart (24%) te beschouwen als kwetsbaar (niet in figuur). Van alle grote verenigingen in dit onderzoek geldt dit voor één op de vijf (22%), bij middelgrote verenigingen slechts voor één op de tien (8%).

Een op de zes verenigingen is maatschappelijk

Eén op de zes verenigingen (16%) behoort tot de maatschappelijke verenigingen: zij hebben een maatschappelijke oriëntatie, maar zijn onvoldoende organisatiekrachtig ([figuur 4.1](#)). Dit percentage is hoger dan landelijk (9%). Door de organisatiekracht te vergroten kunnen deze verenigingen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen.

Tot de maatschappelijke verenigingen behoren met name middelgrote en grote verenigingen. Maatschappelijke verenigingen zijn daarnaast iets vaker binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

4.3 Ontwikkeling vitaliteit

Enkele verenigingen verschoven van segment ten opzichte van 2022

Van de 26 verenigingen die zowel in 2022 als in 2025 deelnamen, zijn er tien in hetzelfde segment gebleven. De andere zestien zijn van segment verschoven.

Twee verenigingen behoorden drie jaar geleden tot de vitale verenigingen, maar nu tot de maatschappelijke. Eén vereniging is van krachtig naar kwetsbaar gegaan. Deze verenigingen zijn dus achteruitgegaan in organisatiekracht. Ook zijn twee verenigingen verschoven van vitaal naar krachtig en dus minder maatschappelijk georiënteerd dan eerder.

Twee verenigingen hebben de organisatiekracht verbeterd en zich ontwikkeld van een maatschappelijke naar een vitale vereniging. Ook zijn twee kwetsbare verenigingen erop vooruitgegaan in organisatiekracht: zij zijn nu een krachtige en vitale vereniging. Verder zijn twee kwetsbare verenigingen zich meer maatschappelijk gaan oriënteren en daarmee verschoven naar het segment maatschappelijke verenigingen.

Nationaal Sportakkoord

In dit hoofdstuk bespreken we wat de verenigingen in Lelystad doen op de thema's vaardig in bewegen, sociaal veilige sportomgeving, specifieke doelgroepen en duurzaamheid uit het Nationaal Sportakkoord.

Het doel van het Nationaal Sportakkoord is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Daarvoor zijn zes ambities geformuleerd: inclusie en diversiteit, ruimte voor sport en bewegen, vitale sportaanbieders, sociaal veilige sport, vaardig in bewegen en maatschappelijke waarde van topsport.

5.1 Vaardig in bewegen

Kinderen gemiddeld welkom vanaf 6,5 jaar oud

De vragen over het onderdeel 'vaardig in bewegen' hebben we alleen gesteld aan verenigingen met jeugdleden tot 12 jaar (27 verenigingen, 71% van het totaal). Met name kleine verenigingen hebben deze niet. Gemiddeld zijn kinderen vanaf 6,5 jaar welkom om te komen sporten bij de verenigingen die jeugdleden tot 12 jaar hebben. Bij één vereniging zijn ze al welkom vanaf 3 jaar.

Helft verenigingen werkt met selectieteams

Ruim een derde van de verenigingen met jeugdleden jonger dan 12 jaar werkt met selectieteams (37%, niet in figuur). De verenigingen die selectieteams hebben, starten gemiddeld op 9-jarige leeftijd met selectie van kinderen. Eén vereniging heeft al selectieteams voor kinderen van 5 jaar oud, maar de meeste verenigingen beginnen hier pas mee vanaf 8 jaar of later.

Meerderheid stemt aanbod af op de leeftijd van kinderen

De meeste verenigingen met jeugdleden tot en met 12 jaar in dit onderzoek hanteren bij activiteiten en trainingen verschillende methodes die passen bij de leeftijd van de kinderen (89%, [figuur 5.1](#)). Eén op de tien verenigingen (11%) doet dit soms. Geen enkele vereniging doet dit zelden of helemaal nooit.

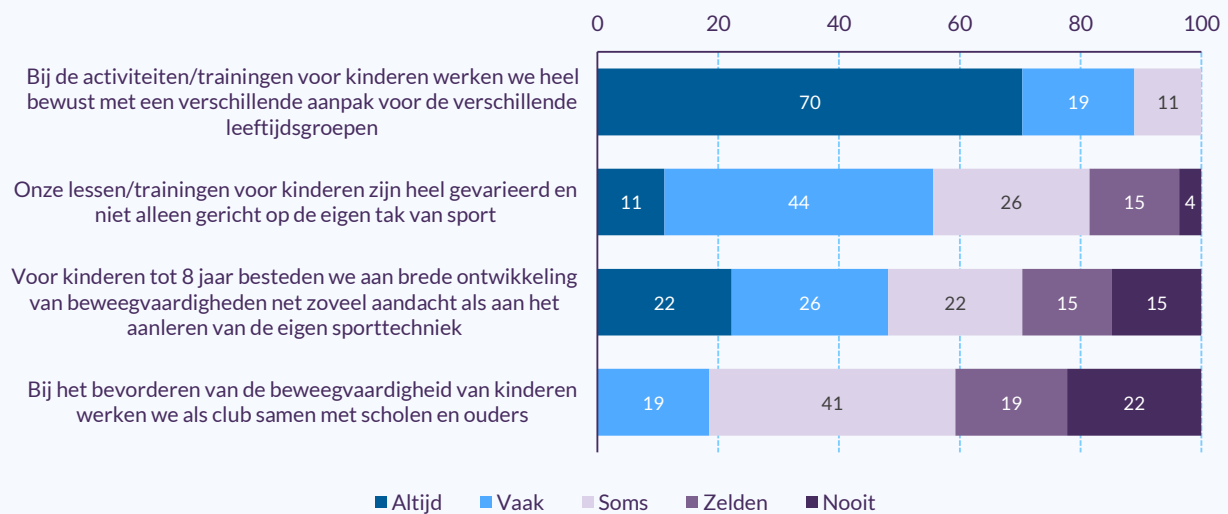
Iets meer dan de helft van de verenigingen (55%) organiseert altijd of vaak lessen en trainingen die gevarieerd zijn en niet alleen gericht zijn op het aanleren van de eigen sport. Een kwart (26%) biedt soms trainingen aan die aandacht hebben voor brede motorische ontwikkeling. Een op de vijf doet dit zelden (15%) of nooit (4%). Buitensportverenigingen bieden vaker gevarieerde trainingen en lessen aan dan binnensportverenigingen (niet in figuur).

De helft van de verenigingen (48%) besteedt bij activiteiten voor kinderen tot 8 jaar (vaak) net zo veel aandacht aan brede motorische ontwikkeling als aan het leren van de eigen sport. Bij ongeveer een derde van de verenigingen is er (bijna) altijd meer aandacht voor het ontwikkelen van sport-specifieke vaardigheden (30%). Dit is met name het geval bij binnensportverenigingen (niet in figuur).

Figuur 5.1

Stellingen over vaardig in bewegen

(in procenten van de verenigingen met leden tot 12 jaar, n=27)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Sportverenigingen werken nog minimaal samen met scholen en ouders als het gaat om het bevorderen van beweegvaardigheden. Twee op de vijf verenigingen geven aan dit zelden of nooit te doen (41%). Eén op de vijf (19%) doet dit wel vaak. Dit zijn vaker grote verenigingen en buitensportverenigingen (niet in figuur).

5.2 Sociaal veilige sportomgeving

Verenigingen hebben nauwelijks last van onwenselijk gedrag

Bij bijna alle sportverenigingen in dit onderzoek vormt onwenselijk gedrag van leden of het kader totaal niet (34%) of nauwelijks (64%) een probleem. Met name bij kleine verenigingen en binnensportverenigingen speelt dit probleem totaal niet. Bij één vereniging (3%) is onwenselijk gedrag wel een behoorlijk probleem.

Bijna alle verenigingen hebben maatregelen voor sociaal veilige sportomgeving

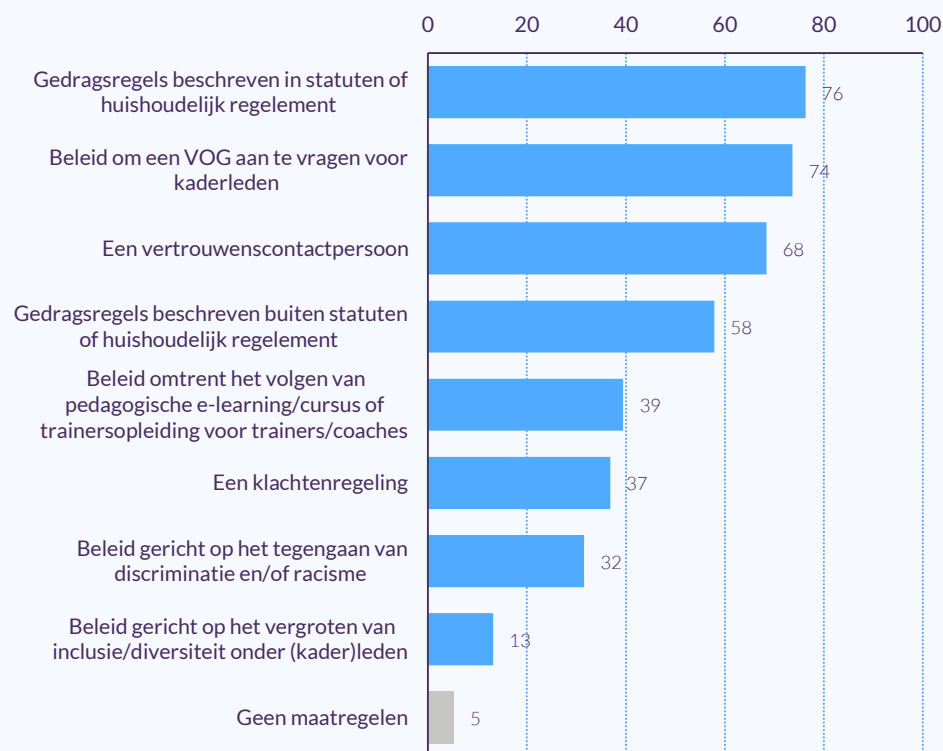
95 procent van de verenigingen in dit onderzoek heeft één of meerdere maatregelen genomen die bijdragen aan het creëren van een sociaal veilige sportomgeving ([figuur 5.2](#)). Alleen twee kleine verenigingen hebben hiervoor (nog) geen maatregelen genomen (niet in figuur).

De maatregelen die de meeste verenigingen hebben genomen, zijn het opnemen van gedragsregels in de statuten of het huishoudelijk reglement (76%) en beleid om een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) aan te vragen voor kaderleden (74%). Ook hebben veel verenigingen een vertrouwenscontactpersoon (68%) of gedragsregels vastgelegd buiten de statuten of het huishoudelijk reglement (58%). Bijna alle verenigingen (92%) werken met een vorm van gedragsregels.

Figuur 5.2

Maatregelen ter bevordering van een sociaal veilige sportomgeving

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Drie kwart van de verenigingen heeft beleid over het aanvragen van een VOG voor bestuursleden, trainers en andere vrijwilligers (74%). Dit is met name het geval bij middelgrote en grote verenigingen. Verenigingen stellen het aanvragen van een VOG verplicht voor onder andere bestuurders (86%), trainers (82%) en coaches (46%, niet in figuur). Bij een op de vijf verenigingen is het aanvragen van een VOG alleen verplicht voor kaderleden die met jeugd werken (18%, niet in figuur).

Een op de zes voldoet aan alle basiseisen

16 procent van de verenigingen voldoet aan alle vier de basiseisen voor een veilige sportomgeving van NOC*NSF (niet in figuur). Deze verenigingen hebben beleid omtrent VOG's, gedragsregels, een vertrouwenscontactpersoon en beleid over vakkundig geschoolde trainers/coaches. Dit zijn met name grote verenigingen.

37 procent van de verenigingen voldoet aan drie van de vier basiseisen. Het ontbreekt bij deze verenigingen vaak aan beleid over vakkundig geschoolde trainers/coaches. Met name bij kleine verenigingen ontbreken vaak meerdere van de basiseisen. Ongeveer twee derde van de kleine verenigingen in dit onderzoek voldoet aan maximaal twee van de vier basiseisen (65%, niet in figuur).

Vier basiseisen voor een veilige sportomgeving (NOC*NSF)

NOC*NSF heeft vier basisvoorwaarden (vier V's) opgesteld voor een veilige sportvereniging. Deze vier basisvoorwaarden zien ze als fundament voor een veilige sportvereniging, waar de kans op (seksueel) grensoverschrijdend gedrag zo klein mogelijk is. Het streven is dat elke vereniging aan deze vier basisvoorwaarden voldoet. De basisvoorwaarden zijn:

- een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor vrijwilligers die met jeugd en/of kwetsbare doelgroepen werken;
- een verenigingsbrede gedragscode die door trainer-coaches, begeleiders, bestuurders en medewerkers wordt ondertekend;
- een vertrouwenscontactpersoon aanstellen op de vereniging;
- vakkundig geschoolde trainer-coaches: alle trainer-coaches die werken met jeugd en/of kwetsbare doelgroepen, volgen een cursus, opleiding of e-learning met aandacht voor pedagogiek en integriteit.

5.3 Specifieke doelgroepen

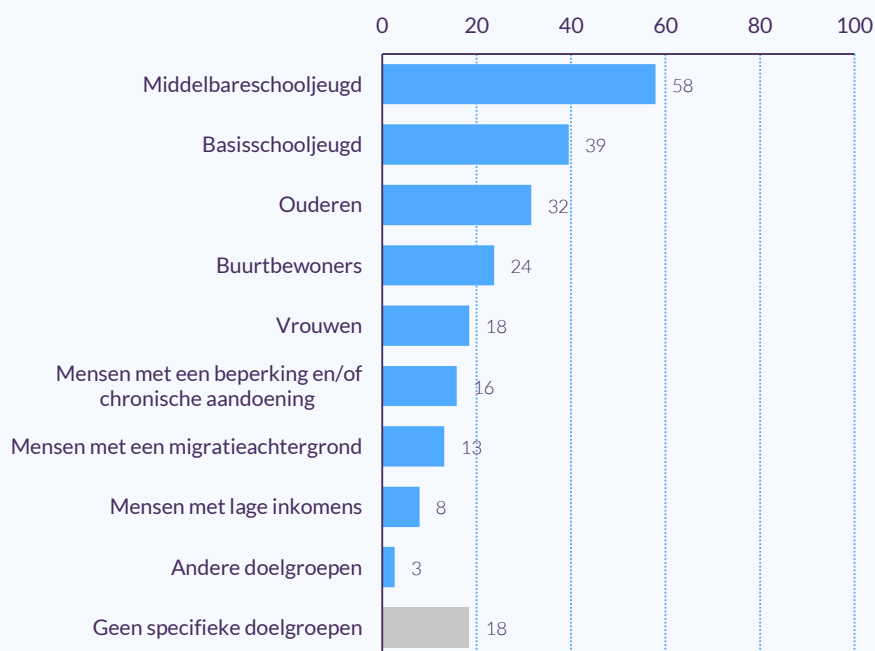
Verenigen willen (doel)groepen beter bereiken

Een op de vijf verenigingen (21%) weet specifieke doelgroepen goed te bereiken. Voor ongeveer de helft (47%) is dit (nog) niet het geval. Vier op de vijf verenigingen (82%) geven aan één of meerdere doelgroepen graag beter te willen bereiken ([figuur 5.3](#)). Kleine en middelgrote verenigingen willen dit iets minder vaak dan grote verenigingen (niet in figuur).

Figuur 5.3

Doelgroepen die verenigingen (beter) willen bereiken

(in procenten, n=38)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Verenigingen zijn vooral geïnteresseerd in jeugd. Meer dan de helft van de verenigingen wil graag middelbare schooljeugd (beter) bereiken (58%). Twee op de vijf willen (meer) leden van basisschoolleeftijd aan zich binden (39%). Een op de drie verenigingen richt hun blik op ouderen (32%) en een kwart zou graag buurtbewoners beter willen bereiken (24%).

De verenigingen in dit onderzoek zijn minder geïnteresseerd in het (beter) bereiken van vrouwen (18%), mensen met een beperking en/of chronische aandoening (16%), mensen met een migratieachtergrond (13%) en mensen met een laag inkomen (8%). Een andere doelgroep die een vereniging noemt, zijn volwassenen van middelbare leeftijd (20 tot 40 jaar).

5.4 Duurzaamheid

De vragen over duurzaamheid hebben we alleen gesteld aan de verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine. Dit zijn 24 van de 38 verenigingen in dit onderzoek (63%).

Helft heeft afgelopen jaren geïnvesteerd in duurzaamheid of energiebesparing

De afgelopen drie jaar heeft bijna de helft van de verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen (46%). Eén vereniging investeerde naast energiebesparing ook nog in duurzame energieopwekking (4%). Een kwart van de verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine investeerde vóór 2021 al in energiebesparing of duurzaamheid (25%). Nog eens een kwart heeft nog helemaal geen investeringen gedaan (25%).

Een kwart van de verenigingen (25%) heeft interesse om in de toekomst (extra) investeringen te doen in energiebesparing of duurzaamheid. 8 procent wil dit al doen in 2025, 17 procent binnen drie jaar. De andere verenigingen zijn niet van plan de komende drie jaar investeringen te doen (38%) of weten dit nog niet (38%).

Onvoldoende financiën belangrijkste belemmering voor investeringen

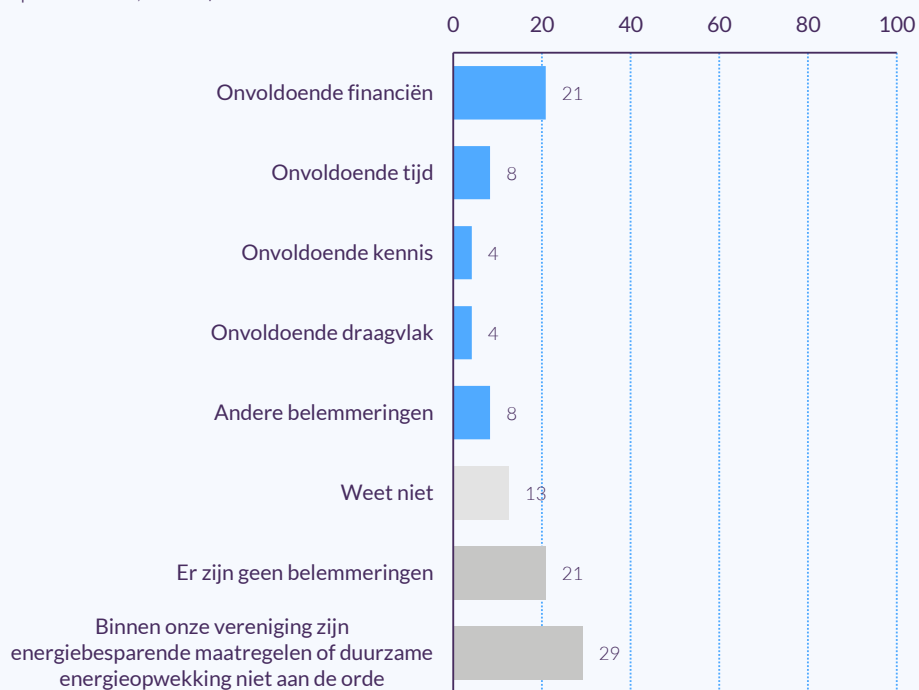
We hebben verenigingen gevraagd welke belemmeringen ze ervaren voor investeringen in energiebesparing of duurzaamheid. Eén op de vijf geeft aan helemaal geen belemmeringen te ervaren (21%, [figuur 5.4](#)). Bij bijna een derde van de verenigingen zijn energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking niet aan de orde (29%).

De grootste belemmering die verenigingen noemen, is onvoldoende financiën. Eén op de vijf verenigingen heeft hier last van (21%). 8 procent noemt onvoldoende tijd voor investeringen in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking als belemmering. Onvoldoende kennis over of onvoldoende draagvlak voor energiebesparing en duurzaamheid worden allebei door één vereniging genoemd (beide 4%). Andere belemmeringen waar verenigingen mee te maken hebben, zijn onzekerheid over de terugverdientijd en over de huisvesting van de vereniging op de lange termijn.

Figuur 5.4

Belemmeringen voor investeringen in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking

(in procenten, n=24)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2025.

Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste conclusies van ons onderzoek. Vervolgens doen we enkele aanbevelingen voor Sportbedrijf Lelystad.

6.1 Organisatiekracht

Twee derde van de verenigingen is organisatiekrachtig

Twee derde van de sportverenigingen in Lelystad is voldoende of goed in staat het sportaanbod te organiseren. Een kwart slaagt daar matig in en een klein deel onvoldoende. Grote verenigingen scoren iets lager op organisatiekracht dan middelgrote en kleine verenigingen. De verenigingen in Lelystad in deze peiling scoren op organisatiekracht hoger dan landelijk.

Beleid en accommodatie grootste aandachtspunten

De verenigingen scoren het laagst op beleid. De helft scoort op dit onderdeel voldoende of goed; dit is vergelijkbaar met landelijk. Iets minder dan de helft van de verenigingen heeft in de afgelopen vier jaar plannen of doelstellingen op papier gehad over het functioneren van de vereniging. Eén op de drie heeft functieomschrijvingen voor vrijwel alle vrijwilligers of kaderleden. Een kwart heeft helemaal geen functieomschrijvingen. Dit zijn met name kleine verenigingen.

Op accommodatie scoren drie op de vijf verenigingen voldoende of goed; dit is lager dan landelijk. De verenigingen zijn het minst tevreden over de beschikbaarheid van de accommodatie. Eén op de zes verenigingen geeft aan niet conform behoefte gebruik te kunnen maken van de sportaccommodatie. Daarnaast verwacht één op de vijf met het beschikbare aantal uren in de huidige accommodatie niet nog jaren vooruit te kunnen. Sportverenigingen zonder eigen accommodatie voorzien de meeste knelpunten op dit vlak. Toch ervaart drie kwart van de verenigingen geen problemen met de beschikbaarheid van de accommodatie.

Financiën en kader in orde

Drie op de vijf verenigingen scoren voldoende of goed op financiën; dit is vergelijkbaar met landelijk. Vier op de vijf omschrijven hun financiële positie als (zeer) gezond. Veruit de meeste verenigingen kunnen jaarlijks aan alle financiële verplichtingen voldoen en drie op de vijf hebben jaarlijks een positief financieel resultaat. Twee derde van de verenigingen heeft altijd ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven en denkt bij het financieel beleid jaren vooruit.

Twee derde scoort voldoende of goed op kader; dit is aanzienlijk hoger dan landelijk. Kleine verenigingen scoren beter op kader dan grote en middelgrote. Drie kwart van de verenigingen beschikt over voldoende vrijwilligers, al is het merendeel hiervan ook nog op zoek naar extra vrijwilligers, met name voor het bestuur. Drie op de vijf verenigingen hebben voldoende trainers.

Hoogste score op criterium leden

De sportverenigingen scoren het hoogst op het criterium leden. Vier op de vijf scoren hierop voldoende of goed; dit is vergelijkbaar met landelijk. Bij twee op de vijf verenigingen is het aantal leden de afgelopen twee jaar (sterk) toegenomen. Een kwart kende een daling.

Ook over de toekomst van de ledenontwikkeling zijn de verenigingen positief. Slechts één op de tien verwacht dat het ledenaantal het komende jaar daalt. Bijna drie kwart van de verenigingen ziet de ontwikkeling van het ledental (voorlopig) niet als een bedreiging voor hun toekomst.

6.2 Maatschappelijke oriëntatie

Helpt is maatschappelijke georiënteerd

De helft van de verenigingen scoort voldoende op maatschappelijke oriëntatie. Dit is hoger dan landelijk. Deze verenigingen zijn in staat om naast het reguliere sportaanbod ook een maatschappelijke rol te vervullen. Kleine verenigingen en binnensportverenigingen zijn over het algemeen minder maatschappelijk georiënteerd dan middelgrote en grote verenigingen en buitensportverenigingen.

Ruim een derde is maatschappelijk actief

Een op de drie verenigingen vervult actief een maatschappelijke rol. Zij werken bijvoorbeeld samen met andere organisaties, organiseren activiteiten voor niet-leden en zijn actief op maatschappelijke thema's. De verenigingen in Lelystad scoren hiermee even hoog als landelijk.

Helpt heeft maatschappelijke intentie

De helft van de verenigingen heeft een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke rol van hun vereniging. Zo is er bij deze verenigingen animo om nieuwe samenwerkingen te starten met de gemeente of scholen en betrokken te worden bij verschillende maatschappelijke thema's en projecten. Van de verenigingen die nu nog niet maatschappelijk actief zijn, heeft 60 procent wel de intentie om dit te worden. Wanneer verenigingen deze ambities ook daadwerkelijk in de praktijk brengen, mogelijk met ondersteuning van de gemeente of Sportbedrijf Lelystad, biedt dit kansen om de maatschappelijke oriëntatie te vergroten.

6.3 Vitaliteit

Twee derde verenigingen is vitaal of krachtig

Twee derde van de verenigingen in dit onderzoek is te beschouwen als een vitale (32%) of krachtige vereniging (34%). Dit is bij elkaar hoger dan landelijk (respectievelijk 24% en 37%). Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie.

De vitale verenigingen zijn met name middelgrote en grote verenigingen; bij de krachtige verenigingen zijn er aanzienlijk meer kleine verenigingen. Krachtige verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Doordat hun organisatie goed en sterk is, hebben ze de mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken en een maatschappelijke rol op zich te nemen.

Een derde verenigingen is kwetsbaar of maatschappelijk

Een derde van de verenigingen in dit onderzoek is te beschouwen als een kwetsbare (18%) of maatschappelijke vereniging (16%). Dit is bij elkaar lager dan landelijk (respectievelijk 30% en 9%). Deze verenigingen zijn onvoldoende organisatiekrachtig.

Onder de kwetsbare verenigingen zien we ongeveer een even groot aandeel kleine als grote verenigingen. Tot de maatschappelijke verenigingen behoren met name middelgrote en grote verenigingen. Door de organisatiekracht te vergroten kunnen maatschappelijke verenigingen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen.

Organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie lijken verbeterd

Veel verenigingen zijn ten opzichte van 2022 verschoven van segment, zowel in positieve als negatieve richting. Ook zijn de algemene scores op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie verbeterd ten opzichte van drie jaar geleden. De toename in organisatiekracht is te zien bij de verenigingen die aan beide monitoren hebben deelgenomen. Bij maatschappelijke oriëntatie is de verbetering te zien bij de 'nieuwe' verenigingen en de verenigingen die aan beide monitoren hebben deelgenomen.

6.4 Nationaal Sportakkoord

Ruime meerderheid werkt met leeftijdsafhankelijke aanpak voor jeugdleden

De meeste verenigingen met jeugdleden hanteren een verschillende aanpak voor diverse leeftijdsgroepen. De helft geeft aan dat trainingen gevarieerd zijn en dat er bij jonge kinderen onder de 8 jaar evenveel aandacht is voor brede ontwikkeling als voor het aanleren van de sport. Wel kunnen verenigingen nog meer samenwerken met scholen en ouders op het vlak van beweegvaardigheid.

Eén op de zes voldoet aan basiseisen voor sociaal veilige sportomgeving

Op twee na hebben alle verenigingen ten minste één maatregel genomen om een sociaal veilige sportomgeving te bevorderen. Drie kwart heeft gedragsregels en beleid voor het aanvragen van een VOG voor kaderleden.

Toch voldoet slechts één op de zes verenigingen aan alle vier de basiseisen die NOC*NSF stelt voor een veilige sportomgeving. Dit zijn met name grote verenigingen. Ongeveer een derde voldoet aan drie van de vier basiseisen. Het ontbreekt bij deze verenigingen vaak aan beleid over vakkundig geschoolde trainers/coaches. Met name bij kleine verenigingen ontbreken vaak meerdere van de basiseisen.

Vier op de vijf willen specifieke doelgroepen beter bereiken

Momenteel weet één op de vijf verenigingen specifieke doelgroepen goed te bereiken. Vier op de vijf verenigingen geven aan één of meerdere doelgroepen graag beter te willen bereiken. Dit gaat voornamelijk om middelbare- en basisschooljeugd, maar ook om ouderen.

Ruime meerderheid heeft geïnvesteerd in duurzaamheid

Drie kwart van de verenigingen heeft in de afgelopen paar jaar of langer geleden al geïnvesteerd in verduurzaming van hun sportaccommodatie. Een kwart wil hier de komende jaren (extra) in investeren. De grootste knelpunten zijn onvoldoende financiën of tijd, en onzekerheid over de terugverdiëntijd of huisvesting.

6.5 Aanbevelingen

Ga in gesprek met kwetsbare verenigingen

In dit onderzoek behoren met name kleine, maar ook een aantal grote verenigingen tot het segment kwetsbaar. Om de vitaliteit van deze kwetsbare verenigingen te vergroten, is het van belang om met de vereniging het gesprek aan te gaan. Breng op die manier de specifieke problemen van de vereniging in kaart om zo gerichte actieplannen te kunnen maken. Extra aandacht van verenigingsondersteuners en buurtsportcoaches kan hierbij wenselijk zijn.

Breng het gebruik en de bezetting van accommodaties in kaart

Accommodatie is een aandachtspunt voor de gemeente Lelystad. Eén op de zeven verenigingen geeft aan (zeer) grote problemen te ervaren met de beschikbaarheid van de sportaccommodatie die ze gebruiken. Eén op de zes kan niet op het gewenste moment van de sportaccommodatie gebruik maken en één op de vijf verwacht dat er in de toekomst capaciteitsknelpunten ontstaan.

Om deze knelpunten op te lossen, is het aan te raden een volledig overzicht te creëren van het gebruik en de bezetting van de sportaccommodaties en deze uitkomsten te delen met de verenigingen. Dit maakt inzichtelijk waar en wanneer extra gebruik mogelijk is. Uitbreiding van het aanbod hoeft niet nodig te zijn. Er zijn ook andere oplossingen mogelijk, zoals ruimere speeldagen, het uitwisselen van uren of gebruik op minder populaire momenten.

Ondersteun verenigingen bij het maken van (toekomst)plannen

Beleid is een ander aandachtspunt. De helft van de verenigingen scoort onvoldoende of matig op dit criterium. Meer dan de helft heeft geen duidelijke missie en visie voor de toekomst of heeft de afgelopen jaren geen plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging.

Het is goed om verenigingen te stimuleren plannen of een visie op papier te zetten en hierbij eventueel de leden te betrekken door te peilen wat er bij hen leeft. Het sportbedrijf kan hierin een proactieve rol spelen door verenigingen actief te benaderen en niet te wachten tot ze zelf met vragen aankloppen.

Besteed aandacht aan werving en behoud van vrijwilligers

Hoewel de verenigingen in dit onderzoek relatief hoog scoren op kader, ervaren veel verenigingen een probleem met de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers. De meeste verenigingen geven aan wel over voldoende vrijwilligers te beschikken, maar ook nog op zoek te zijn naar extra vrijwilligers. Daarbij heeft de helft geen actueel plan op papier voor de werving en het behoud van vrijwilligers.

Sportbedrijf Lelystad kan de verenigingen hulp bieden bij het opstellen van een vrijwilligersbeleid of wervingsplan. Bijvoorbeeld door kant-en-klare templates of communicatiemiddelen beschikbaar te stellen. Ook kan het sportbedrijf bijeenkomsten organiseren waar verenigingen met elkaar *best practices* kunnen uitwisselen of een workshop kunnen volgen over werving en behoud van vrijwilligers.

Verder kan de aanwezigheid van taakomschrijvingen voor vrijwilligers helpen om het werk van vrijwilligers makkelijker en duidelijker te maken. Op deze manier is het eenvoudiger om vrijwilligers te werven of te behouden. Een kwart van de verenigingen heeft die taakomschrijvingen nog helemaal niet, een derde maar voor enkele functies. Buurtsportcoaches en verenigingsondersteuners kunnen verenigingen helpen bij het opstellen van taakomschrijvingen.

Betrek (kleine) verenigingen bij maatschappelijke thema's

Een derde van de verenigingen in dit onderzoek is krachtig. Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Door meer betrokken te worden bij maatschappelijke thema's en projecten kunnen deze verenigingen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen.

De intentie om bij maatschappelijke thema's betrokken te worden is bij de meeste verenigingen aanwezig. Ruim drie kwart staat open voor nieuwe samenwerkingsverbanden en wil in de toekomst betrokken worden (of blijven) bij sportprojecten, -functionarissen, -activiteiten en -regelingen.

Om verenigingen meer te betrekken bij maatschappelijke thema's kan het sportbedrijf buurtsportcoaches inzetten die de verbinding leggen tussen sportverenigingen en het sociaal domein. We raden Sportbedrijf Lelystad aan verenigingen niet alleen aan te moedigen om maatschappelijke partnerschappen aan te gaan, maar hierin ook een faciliterende rol op zich te nemen door organisaties en verenigingen met elkaar in contact te brengen.

Met name kleine verenigingen zijn onvoldoende of matig maatschappelijk georiënteerd. Zij werken minder vaak samen met andere organisaties en zijn minder vaak betrokken bij projecten en activiteiten. Door kleine verenigingen te stimuleren samen te werken, deelname aan projecten, regelingen of functionarissen laagdrempelig te maken en de meerwaarde van maatschappelijke betrokkenheid voor de vereniging te benadrukken, kan ook de maatschappelijke oriëntatie van kleine verenigingen groter worden.

Bijlage 1 – Methodiek

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: leden, kader, beleid, financiën en accommodatie. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop verenigingen een score krijgen.

De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten halen. Ze scoren een onvoldoende wanneer ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijke activiteit. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten halen. Ze scoren onvoldoende als ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen halen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan bijvoorbeeld drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (≥ 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Bijlage 2 - Responsoverzicht

Tabel B2.1

Responsanalyse sportverenigingen Lelystad naar verenigingsgrootte

	Populatie		Steekproef	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
≤ 100 leden	37	54	15	40
101 t/m 250 leden	18	27	13	34
> 250 leden	13	19	10	26
Totaal	68	100	38	100

Op basis van gegevens van Sportbedrijf Lelystad.

Tabel B2.2

Responsanalyse sportverenigingen Lelystad naar type sport

	Populatie		Steekproef	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	32	47	18	47
Buitensport	36	53	20	53
Totaal	68	100	38	100

Op basis van gegevens van Sportbedrijf Lelystad.

Tabel B2.3**Vergelijking steekproeven verenigingsmonitoren Lelystad 2022 en 2025 op basis van verenigingsgrootte**

	Steekproef 2022		Steekproef 2025	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
≤ 100 leden	15	39	17	45
101 t/m 250 leden	13	33	12	31
> 250 leden	11	28	9	24
Totaal	39	100	38	100

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2022 & 2025.

Tabel B2.4**Vergelijking steekproeven verenigingsmonitoren Lelystad 2022 en 2025 op basis van type sport**

	Steekproef 2022		Steekproef 2025	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	14	36	17	45
Buitensport	25	64	21	55
Totaal	39	100	38	100

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Lelystad, 2022 & 2025.

Petra Schep
p.schep@mulierinstituut.nl

Janine van Kalmthout
j.vankalmthout@mulierinstituut.nl